

Det händer inte mig

FÖRHÅLLET

En sann historia

Det händer inte mig

FÖRHÅLLET

En sann historia

Veronika Axelsson

UPPER ROOM FÖRLAG

Denna bok är tryckt
på miljömärkt papper.

Omslag:
Galarie Art Gloss, 150gr

Inlaga:
Munken Pure, 90g

DET HÄNDER INTE MIG
FÖRHÅLLANDET

En sann historia

© Veronika Axelsson 2013

Del 1 i serien

Omslagsfoto original: Veronika Axelsson

Grafisk design: Ann-Charlotte Englund

Utgiven på UPPER ROOM FÖRLAG AB

Tryckt av iVisby AB, 2013

Bunden av Fäldts Bokbinderi, Katrineholm

<http://www.upperroomforlag.se>

ISBN 978-91-87633-01-0

Tillägnas
Mina Fantastiska Barn

Innehållsförteckning

Författarens förord	9
Förlagets tack till TuvaForum	10
Förlagets tack till Karin Lindén	10
Förläggarens förord	11
Härskartekniker	12

Det händer inte mig	14
----------------------------	-----------

Före förhållandet	16
--------------------------	-----------

Uppväxten	16
Jonathan	19
Dansen	23
Dikt: Dansaren	24
Män, pojkar och massor av vänner	25
Skådespel och konkurrens	27
Manne	29

Förhållandet	35
---------------------	-----------

Hemstaden	35
Mamma	40
Gravid och missfall	47
Dikt: Utbränd	52
Telefonförbud	54
Vrede, förklaringar, tvivel, "förståelse"	57
Vännerna utsätts	60

Kärlekstörst och prostitution	64
Socanmäld	69
Emilia föddes 1997	76
Socanmäld, igen	80
Bortom det möjligas gränser	83
Damn you if you do, damn you if you don't	86
Särbos	91
Emilia	99
Blommor till pappa	102
Mot Uppsala	104

Uppsala	108
----------------	------------

Ghettot	108
Familjen återförenad	112
Socanmälda	121
Var för sig - småsaker	123
Lite om ekonomin	129
Barnen	136
Dikt: Mörkröda rosor	141
Tommy	142
Inte jag!! Väl?	147
karinlinden.se/misshandel.html	149
"Alla familjer bråkar!"	152
Man blir lite psykopat själv med åren!	155
Vanja	159
Dikt: Känt dig förut	160
Grannar från helvetet	168
Äntligen en vän	173

Byn	181
------------	------------

Ett mestadels fantastiskt år	181
Som vanligt igen	191
Invant och hanterbart	197

Vardagen	214
Allt var inte bara mörker	224
Krökta ryggar knäcks eller rätas	231
Att offra ett barn	239
Ett falskt lugn	240
Utan mig	242

Gotland	245
----------------	------------

En värld jag glömt fanns	245
Ett hus på Gotland	256
En perfekt hämnd	270
Bloggen som blev en dokumentär	282
"Hus i helvete"	288
Alla pilar mot Gotland	292
I väntan på vad?	295
Förberedelser	305
Gotland 2007	309

Första dagarna	320
-----------------------	------------

Sveket	320
Bilen	322
Telefonen	324
Trädgården	326
Internet	327
Hur skydda Jonathan?	327
Ekonomi	334
Umgänge	338
En ny dolkstöt i hjärtat	340
Byamarken	342
Annas tysta gråt	345

Författarens tack	348
--------------------------	------------

Författarens förord

Det händer inte mig - Förhållandet, var inte boken jag tänkt skriva ursprungligen. Böckerna jag planerade skulle handla om vad som kan hända *efter* att man separerat från en osund individ. De skulle bland annat berätta om hur man strider och strider mot denne, fastän orken tagit slut för länge sedan.

Men så insåg jag, att en sådan bok skulle ha svårt att ge läsaren någon insikt i *varför* man gör det.

Så jag vill berätta det. Hur allt kan hända.

Jag försöker berätta hela historien, hur det började, fortgick och eskalerade under tolv år, innan vi äntligen separerade.

Enbart den psykologiska processen kunde skrivas en avhandling om. Det som får en intelligent och stark kvinna att ertappa sig själv med att trippa på tå för att inte reta mannen, och dessemellan stundom näst intill förakta sig själv för att hon låtit det hända.

Kanske var det till viss del styrkan som var felet hos mig, för utan den hade jag inte kunnat hålla ihop i alla år och hålla skenet uppe utåt? Att som mentalt sund leva med någon som inte är det, med någon som saknar de gränser och spärrar som vi tar för självklart att alla människor har, är oerhört nedbrytande.

Den totala makten i relationen innehas av den som struntar i konsekvenser, helt saknar empati och därför går över gränserna gång på gång.

Den osunda individen är naturligtvis psykiskt och mentalt långt svagare än sin partner, men ändå är det den sunda som alltid befinner sig i underläge eftersom det bara är hon eller han som har svaga punkter.

I mitt fall var en sådan punkt naturligtvis barnen – vet man att han attackerar barnen om han blir retad, kan man styras som en marionettdocka.

Min förbannade stolthet var också något som fungerade ganska bra,

eftersom den hindrade mig från att erkänna vad jag hamnat i – till och med för mig själv första tiden.

Jag tror att som man sår, får man i allra flesta fall skörda – även om det ofta kan vara väldigt svårt att förstå det medan det händer. Det som hände mig och mina barn, är skörden av det jag sädde. Jag valde fel man. Jag skyddade honom mot omvärldens ogillande, jag ljög för hans skull och försökte förklara hans handlingar och liksom honom göra dem giltiga, och ”normala” – inte minst för mig själv.

Till och med efter att jag slutat tycka om honom, slutat respektera honom, så fortsatte jag att försvara och förklara i flera år. Det var kanske skammen som fick mig att göra det, eller var det bara rädslan?

För hur skulle jag kunna skydda mina barn från honom, efter att jag gått?

Veronika Axelsson, Nya Hemstaden, 2013

Förlagets Tack till TuvaForum!

För att vi får använda er förklaring av de olika härskarteknikerna.

Hemsidan har tyvärr upphört, vilket vi beklagar.

Förlagets Tack till Karin Lindén!

För att vi får använda din hemsida om vanliga karaktärsdrag hos män som utsätter kvinnor för misshandel. Till dig som läser denna bok vill vi gärna rekommendera hemsidan:

www.karinlinden.se

Upper Room Förlag AB
www.upperroomforlag.se
upperroom@telia.com

Förläggarens förord

När Veronika kontaktade mig för att se om jag var intresserad av att ge ut hennes manuskript, fick jag läsa ett första delutkast.

Det jag läste grep tag i mig så starkt att jag inte tvekade ett ögonblick!

Ju mer jag läste insåg jag vikten av att denna berättelse når ut.

Berättelsen är mycket aktuell och det är viktigt att både läsaren som privatperson och läsaren som professionell tar till sig erfarenheten och den process av tankar, känslor och upplevelser som kan komma att styra i ett psykiskt och fysiskt påfrestande förhållande.

Det är min förhoppning tillsammans med Veronikas, att denna bok kommer till nytta för den som är utsatt och de som arbetar med utsatta, för att en förståelse ska växa och för att rätt stöd ska kunna ges på ett så tidigt stadium som möjligt är. För en sökande person som varit eller är utsättare kan denna bok också ge värdefull insikt.

Veronika har valt att skriva under ett annat namn än sitt eget. Alla namn i berättelsen är utbytta. Veronikas syfte är inte att smutskasta, utan att bidra till debatten kring utsattas rätt i samhället.

Det ska också poängteras att vi alla är individer och inte fungerar exakt lika, men i grund och botten finns gemensamma drag. Denna berättelse kan därför ges som ett tydligt exempel på hur det kan vara.

Detta är Veronikas berättelse!

Ann-Charlotte Englund, Härnösand, 2013

Härskartekniker

Är obefogade maktmanipulationer för att behålla sin position gentemot andra. Härskartekniker kan användas av män mot kvinnor, av kvinnor mot män, av kvinnor mot kvinnor och av män mot män.

Utifrån Nissens nio redan år 1945 myntade härskartekniker har den norska socialpsykologen Berit Ås 1976 populariserat först fem och senare ytterligare två. Det är främst de första fem som avses när Härskartekniker kommer på tal.

1. Osynliggörande

Du vill berätta något. Den som använder sig av Härskarteknik börjar ordna med sina papper eller gå en runda i rummet. Personen markerar på alla sätt att det du vill säga inte är särskilt intressant. När du tystnar låtsas "Härskaren" som om ingenting har hänt.

2. Förlöjligande

Du kommer med ett förslag. "Härskaren" himlar med ögonen och tittar menande åt någon annan, skrattar högt eller lite overseende. Kanske till och med raljerar och liknar dig vid någon som alla anser är en "fjant" och härmar dig. Du upplever att du inte tas på allvar.

3. Undanhållande av information

Du har ett förhållande med en "Härskare". Du upplever inte att ni fattar gemensamma beslut. Allt är redan bestämt och du delges inte information om beslut. Du har inte blivit erbjuden någon chans att påverka beslutet.

4. Dubbelbestraffning

Du ställs inför omöjliga val. Hur du än gör blir det fel. Om du tar egna initiativ kommer du att få veta att du inte kan bestämma. Du blir straffad. Men samtidigt kan du få höra att du ska ta för dig mer och inte vara så passiv.

5. Påförande av skuld och skam

Om "Härskaren" gör fel kommer skulden att läggas över på dig. När du försöker tillrättvisa på ett sakligt sätt får du höra att du hela tiden bråkar och förstör.

6. Objektivisering

"Härskaren" kommenterar eller diskuterar ditt utseende i ovidkommande sammanhang.

7. Våld eller hot om våld

"Härskaren" kommer att vilja få sin vilja igenom med hot om våld. Det räcker med ett maktbevis som att gripa tag i, trycka mot väggen eller ner i golvet. På detta sätt skrämmar "Härskaren" sin partner till underdånighet genom sin fysiska styrka.

Internetkällor:

URL <http://sv.wikipedia.org/wiki/Härskarteknik>
nedladdningsdatum 2013-09-17

URL <http://tuvaforum.se/harskarteknik.asp>
nedladdningsdatum 2013-09-17

Det händer inte mig

En kväll 2001, då jag som vanligt krävt egen tid och att han skulle ta barnen, sa han som vanligt, att han inte tänkte diskutera och gick och lade sig för natten.

Den gången svämmade bägaren över för mig. Det kan ha varit mitt hundra eller tusende försök att få honom att förstå att jag inte var hans hembiträde och barnpasserska och att jag också måste få vila någon gång. Efter att ha gått fram och tillbaka i lägenheten, skakades av frustration, kunde jag inte hejda mig utan öppnade sovrumsdörren för att tala med honom.

Eftersom vår dotters säng stod på hans sida så kunde jag inte komma fram den vägen. Jag satte ena knäet vid fotändan av sängen, stödde mig på vänster hand och tryckte till med högra handflatan i hans rygg.

”Vi behöver prata!” sa jag bryskt, men lät långt lugnare än vad jag var. För att visa sig arg på honom, var alldeles för farligt. Så lämnade jag rummet snabbt, eftersom han kunde bli högljudd och jag inte ville väcka dottern.

Jag hann bara utanför sovrumsdörren, så fann jag mig själv upptryckt i väggen.

Han höll i mina kläder så jag stod på tå, medan de svarta ögonen stirrade på mig. Han väste mellan tänderna att han aldrig, aldrig skulle komma att acceptera något våld i sitt hem.

Det är otroligt så mycket man hinner tänka de sekunder man står upptryckt mot en vägg!

Först, oerhörd förvåning. Så tänkte jag att det var bra att han som omväxling väste och inte skrek och vrålade. Jag ville ju inte att barnen skulle vakna och komma ut och se mig såhär.

Sen kände jag ”Äntligen! Äntligen klappar han till mig så vi kommer här ifrån!”

Sen rädslan. ”Nej gud han får inte slå mig, tänk om barnen vaknar och ser det, eller kommer ut och ser mig ligga här på golvet. Vem tar hand om bebisen om jag blir nedslagen, vem tar hand om ungarna om jag hamnar på sjukhus?”

Mitt i detta rapida funderande, konstaterade jag att ingen kan vara mer verklighetsfrånvärd än han, som sa att han aldrig skulle acceptera våld. Själv kastade han omkring med mig, barn och saker, och nu säger han att det är jag som använt våld.

Hur??

Var det min handflata som tryckt till honom i ryggen som han fick till våld i sin lilla underutvecklade hjärna, exakt hur gravt störd är han egentligen?? Och förresten vem fan tror du att du är ditt patetiska lilla äckel, nån sorts överhuvud i den här familjen eller??

Så hann jag tänka att han stod väldigt lägligt för att få ett knä i skrevet. Men fick han det, skulle jag inte hinna väcka och klä på fyra barn, så oroliga de skulle bli förresten, och fly ut, medan han låg och kved på golvet.

Fly ut, fly var?

För knäa honom och stanna vågade jag inte. Knäa honom och fly utan barnen, var ingen tanke som kom.

Plötsligt släppte han mig och gick och lade sig.

Jag började gråta så jag skakade, över vreden, förnedringen, rädslan – men mest av allt över att inte ha någon som helst kontroll över mitt eget liv.

Lärde mig åter igen, att arbetet och jouren är min avdelning.
Sömnen, vilan och leken är hans.

Före Förhållandet

Uppväxten

Jag växte upp med min mamma i en stad i Östergötland. Mina föräldrar hade gått skilda vägar innan jag föddes och jag hade sporadisk kontakt med min pappa, som jag aldrig saknade. Vi lärde tyvärr aldrig känna varandra.

Min mamma var uppvuxen i en lägenhet i ett 1800-talshus på Hemstadens torg. Eftersom hon är yngst av fem syskon blev jag släktens minsting, som på jularna fick paket från mostrar och morbröder och äldre kusiner. Mammans syskon bodde i Stockholm, men särskilt en syster som varit min fadder, hade mamma tät kontakt med. Hon och hennes barn var ofta hos oss och vi hos dem i Stockholms skärgård.

På min mammas sida var de alla långa, några överviktiga och alla hade mörkt, på gränsen till svart hår. Ögonen var bruna eller mörkgröna. Men min smale, blonde och korte fars gener, var envisast. När jag var tolv år stannade jag på 155 centimeter och som vuxen kom jag att föda blonda, blåögda barn.

I trappuppgången bredvid vår bodde min mormor, som tog hand en del om mig då mamma arbetade udda tider på Hemstadens hotell.

Mormor var en otrolig matmor och husmor, som hade fostrat fem barn i en bostad utan vatten, avlopp eller kylskåp. Hon hämtade vattnet i pumpen på gården, kände inte till halvfabrikat och sydde själv kläderna till sin familj. Tvättade gjorde hon och hennes syster i det stora tvätt- och mangelhuset, som jag som liten kom att leka i då det stod övergivet. Senare fick det ge plats för en villa.

När mormor och morfar i slutet av 60-talet flyttade till det nybyggda bostadsområdet där jag senare föddes, tyckte mormor att hon kommit till himmelriket. Morfar dog då jag var tre år så jag har inga tydliga minnen av honom, men kärleken och värmen han utstrålade etsade sig fast. Min morfar hade varit lokalkändis, framför allt för att han varit lantbrevbärare och vän med alla, men också för han deltagit både i teaterföreställningar och i kända radioprogram där han spelat och sjungit.

Här i staden hade morfars föräldrar levt i ett hus som ännu står kvar och en bit därifrån hade morfars far, som var stadens kopparslagarmästare, haft sitt kopparslageri. Invid gatan som passerar kyrkan, hade morfars bror haft sin cykelverkstad.

Vi hade alltid funnits här. Det var min stad.

Jag uppfostrades till lokalpatriot. Min hemstad är mycket gammal och mitt intresse för förhistoria hade alltid varit stort.

Jag blev mycket stolt då jag fick tag på en antavla över vår släkt, som visade att vi funnits i trakten sedan 1600-talet. Antagligen långt före dess också, men det gick inte att komma längre bakåt i släktforskningen.

Jag minns min barndom som fri och kärleksfull, om än inte sorgfri.

Mamma var ofta sjuklig och hade en astma som tycktes bli värre med åren, men hon kämpade alltid på. När jag var 12 år hade hon hjärnblödning och låg på sjukhus i flera veckor, men jag förstod aldrig allvaret. Jag tror det var hennes enorma vilja som inte bara gjorde att hon höll sig vid liv, utan dessutom klarade sig helt utan men.

Till min mammas bedrövelse tog jag gärna långa ensamma promenader redan som liten. När jag sa "Jag vill!!" så brukade min mormor säga att min vilja satt på en stubbe i skogen. Så jag gick ut i skogarna runt Hemstaden och letade efter den, fast jag undrade vilken skog det kunde vara.

Och hur såg en vilja egentligen ut?

Jag återvände hem med oförrättat ärende, självmant eller upphittad av mamma.

Jag följde även efter ryttare och luftballonger tills stadsgränsen tog slut och min mammas bil dök upp där borta på en väg jag lämnat för länge sedan. Jag vet än idag inte hur hon alltid hittade mig. Samma sak då hon några år senare fick telefonsamtal från mina vänner, som sa:

"Vi har hittat Veronikas häst men inte Veronika."

Eller då jag ännu fler år senare ringde henne full och glad och ville bli hämtad i "Linköping".

"Var i Linköping?"

"Ja det vet jag inte riktigt men jag tror jag ser ett kyrktorn där borta."

När mormor så småningom inte kunde ta hand helt om sig själv, drog mamma ett allt tyngre lass. Hon heltidsarbetade, hade hand om mig och om sin allt mer senila mor.

Mamma var till slut nära ett nervsammanbrott, vilket jag var lyckligt ovetandes om. Mormor fick därefter hemhjälp och larmklocka från kommunen, men det var fortfarande till mamma som mormor vände sig, tio gånger på tjugo minuter om samma sak, när som helst på dygnet.

En dag bröt mormor benet och hamnade efter sjukhuset på vårdhem, där hon blev kvar. Hon blev där i många år, innan hon äntligen fick gå vidare. Kvinnorna i min släkt är av segt virke.

Jag har alltid stått nära djur. När jag var sex år kom vår första katt till familjen, och sedan dess har jag aldrig varit utan. Ridskola började jag på när jag var nio år och tog därefter hand om sköthästar. Jag tävlade i ponnytrav ett tag och vann ofta. På ridskolan tävlade jag i lätt hoppning och dressyr och tyckte om att vinna där också.

I tidiga tonår hyrde jag ett stall tillsammans med min bästa kompis Vera, där vi hade getter, höns och kaniner. När jag var femton hade jag sommarjobb och kom hem till min stackars mor och berättade att jag köpt en häst. Det var en shetlandsponnyhingst, som jag så småningom körde och red in. I dessa unga år funderade jag på att öppna eget företag med den nischen, att jag red in och utbildade små hästar. Inte många vuxna kan rida shetland, men jag hade stannat på fyrtiofem kilo.

Berättande och så småningom författande av sagor, noveller, dikter och sånger, tycktes vara något som fanns i mig från början. Innan jag lärt mig skriva dikterade jag historier för min mamma och senare i skolan hände det att mina berättelser lästes upp i lärarrummet.

I högstadiet var jag fruktansvärt skoltrött, framför allt på grund av det jag upplevde som vissa lärares översitteri. Jag hoppade av nian och fick praktisera på en djurgård istället. Jag ville ha ett hus på landet och ta hand om övergivna katter. Jag ville föda upp hästar.

Jag skaffade ett riktigt arbete när jag var 17 år och flyttade hemifrån, till en omodern stuga invid mitt stall. Jag var aldrig noga med var jag jobbade, inkomsten var det viktiga, men så småningom halkade jag in på att bli administratör på kommunen.

Jonathan

Jag fick min son Jonathan 1990, då jag bara var 19 år.

Fastän jag var så ung när jag blev gravid, hade min mamma aldrig några negativa åsikter om det. Tvärtom stöttade hon mig hela tiden. När Jonathan föddes blev han genast hennes älskling och ibland kände jag mig nästan som tredje hjulet. Min mammas och Jonathans relation var mycket nära, så nära att jag ibland irriterade mig på den. Sa jag nej, så sa mormor ja.

Med tiden togs det för givet att han skulle övernatta hos henne på helgerna. Jag var mestadels nöjd med det, för det innebar att jag kunde gå ut och träffa vänner som tidigare och jag visste att han hade det bra hos mormor. Om det däremot var någon helg jag ville ha honom hemma, var det inte populärt hos någon av dem.

Vi gjorde mycket tillsammans alla tre, for på utflykter i mammas bil eller bara umgicks. Vi var viktiga för varandra, men inte sällan önskade jag att jag haft mer att säga till om då det gällde Jonathan.

I mammas ögon var han näst intill ofelbar och jag var ännu ett barn. Ofta då jag bara försökt fostra min son, kritiserade hon mig för det jag sa eller gjorde. Som liten utnyttjade Jonathan ofta det och ibland upplevde jag det oerhört jobbigt, att inte ha rätten att säga till mitt eget barn.

Men jag kände att jag aldrig kunnat få mamma att förstå om jag tagit striden. Det var inte värt de konflikterna som skulle ha blivit. Mamma och Jonathan var ju min familj, det finaste jag hade.

Pojkvänner hade jag från tonåren, men jag såg dem mer som vänner och förgyllning än som livskamrater. Som mycket ung tänkte jag att jag kanske får ett barn eller två någon dag i framtiden, men hade ingen bild av att jag skulle dela mitt liv med en man. Jag hade lämnat Jonathans far som kom från Mellanöstern innan det gått för långt, efter endast antydningar om skuldbeläggande av mig, då mäns blickar fallit på mig. Jag lämnade innan något slag kommit. Det bara kanske fanns där, det kommande slaget, jag vet inte. Aggressionen fanns, svartsjukan fanns, åsikten att barnet var mitt arbete och hans trofé, fanns.

Det jag upplevde som en upphöjning och näst intill dyrkan av hans mor, fungerade inte heller för mig. Jag blev tidigt trött på att komma i skymundan av hans ursprungsfamilj, att inte riktigt accepteras, medan barnet rycktes ur min famn på de persiska sammankomsterna och pussades och kladdades på av en massa främlingar. Samtidigt var jag så osäker och så försiktig, så vansinnigt osäker. Jag höll mig stelt leende i bakgrunden. Jag ville gärna göra rätt och bli accepterad. Jag var artig och trevlig mot hans mor som knappt talade svenska, samtidigt som jag tyckte att hon borde släppa sin snart tjugofemåriga son, hon borde ge fäsen i honom och sluta använda sin känslomässiga utpressning mot honom.

Hon var lika artig och trevlig mot mig, medan hon ofta påminde sin son om att han måste gifta sig snart med en riktig kvinna, en muslimsk kvinna.

Jag hade flyttat ut med Jonathan från hans pappas och mitt gemensamma boende då pojken bara varit tre månader gammal. Skälen var många, till exempel ville jag skydda Jonathan från att omskåras. Förhållandet fortsatte, om än ganska halvhjärtat från bådas sida. Men när Jonathan var två år flyttade hans pappa trettio mil, dit hans ursprungsfamilj flyttat. Kontakten bröts då.

Tur att pojken inte var större, för efter det blev det inte ens några julkort eller grattis på födelsedagen.

I vår lilla familj fanns också katten Bertil, en svartvit kastrerad hane som jag tagit hem från en bonde när jag väntat Jonathan. Jonathan var en riktig buse, en energisk och levnadsglad liten kille som var lite blyg för främlingar och oerhört bestämd. Han hoppade över krypandet. En dag släppte han taget under sin ståövning och tog några steg. Långt innan han egentligen klarade av det så började han springa, så när han stått på huvudet i full fart ett antal gånger provade han på det här med krypande till slut. Det gick mycket snabbare att ta sig fram så, och han slapp vurporna.

Att han skulle bli en vacker man förstod alla redan då, och vi pratade om hur flickor skulle drunkna i de djupa bruna ögonen. I nacken lockade sig det mörkbruna håret som i solen fick toner av guld och aningens rött.

Hans skyddsängel måste ha haft ett helvete.

Han var vetgirig, farligt kreativ och påhittig – tidiga morgnar då jag ännu sov, gjorde han farligt och förbjudet alldeles tyst.

Barnsäkra läs forcerades med insmugglade verktyg. Efter att jag lärt mig gömma tången för honom – med handkraft rådde han inte på de tröga karbinhakarna – smög han in en skruvmejsel istället. Innan han fyllt fyra, monterade han bort barnläsen som satt på både fönster och dörrar. Om han hann och kom ihåg, skruvade han även tillbaka dem, men han tänkte aldrig på att dölja spåren efter sig i det rum han varit i.

Han sydde sig genom fingret.

”Jag sudde lite fel”, sa han generat, när jag frågade varför han hade en prick på både nageln och fingertoppen.

Han fortsatte med att förklara att han bara velat testa om det gick att hålla emot när nålen kom farande.

Han slängde ut mitt porslin, mina LP-skivor och mina krukväxter genom fönstret. Han vattnade mina tomatplantor med min dyraste parfym. Tomaterna gick inte att äta, men de doftade fantastiskt.

Han älskade husdjuren och de älskade honom. Han gav alltid pålägget till dem, inte bara sitt eget utan allt vi hade i kylskåpet.

Han skruvade bort glödlampan och kände med fingret där inne, och väckte mig sedan fullständigt exalterad.

”Det sa bzzzt mamma, det sa bzzzt!!”

Vi hade en kritvit greyhound på den tiden. Och så fick Jonathan en låda tuschpennor i present. Den vovven liknade en regnbåge i flera veckor.

Jag blev expert på att rengöra videoapparater från makaroner och limpskivor, men ketchup och sirap rådde jag inte på. Även bandspelaren fick slängas efter en sirapsbehandling.

En morgon vaknade jag och visste att jag måste till köket. Jag slog upp dörren och möttes av en väldig hetta. Jonathan hade lagat mat. Alla plattor på spisen var illröda och i ugnen stod en kastrull där handtaget helt smält bort.

Jonathan förklarade att han bara ville se hur varmt det kunde bli. Han tömde ut kattsanden på golvet, tömde därefter ner alla kläder som fanns från klädhyllan och ”äkte skridskor” i det.

En del saker – målad hund till exempel – hade jag svårt att hålla mig för skratt med.

Men så fanns detta äckliga, och så det mycket farliga, som gjorde att jag stundom skällde på honom så jag fick dåligt samvete efteråt. Visst förklarade jag och visst verkade han förstå och sa att han inte skulle göra så mer, men ändå kunde till exempel "skridskoåkandet" upprepas gång på gång på gång.

Jonathan var oerhört envis. Jag kan idag efter fem barn säga, att jag aldrig sett maken till envis unge. De allra flesta barn kan man avleda på ett eller annat sätt, men inte Jonathan.

Hos tandläkaren vägrade han gapa och på fyraårskontrollen på barnavårdscentralen vägrade han prata. Jonathan talade inte mer än nödvändigt, och länge nöjde han sig med att säga "mamma", "hunden", "lampa". Istället hade han fokuserat på motoriken och trätt pärlhalsband på dagis vid 18 månaders ålder. Men i största hemlighet hade han samlat på sig ett digert ordförråd och en dag helt utan förvarning, sjöng han med i varenda barnvisa.

Jag hade velat se min egen min den gången, då min alltid tyste pojke började sjunga som om han aldrig gjort annat!

På nätterna kom han in och låg hos mig. Om han inte kom så vaknade jag, saknade honom och hämtade honom in till mig.

Jag kallade honom för "Mitt älskade nervsammanbrott".

Dansen

Jag ville bli skådespelare och dansare och sångerska, men någon sångröst hade jag dessvärre inte begåvats med. När jag varit tretton eller fjorton år hade jag börjat imitera duktiga dansare från TV, och på den vägen blev det.

Jag utbildade mig aldrig inom dans, men den kom att bli en stor hobby jämte hästarna och skrivandet. Jag dansade om jag var glad, ledsen, förälskad, lycklig, arg ...

Jag var en ganska bra dansare, självlärd och fullständigt okunnig om räkning, terminologi och teknik. Spegel hade jag försökt undvika, eftersom de lätt fick mig att dansa med kroppen och utan själen. Dansen var för mig något som redan fanns och som bara behövde mig som verktyg, en kropp och själ som lät sig svepas med i dess manifestation.

Dansen var så mycket.

Visst minns man ödesdigra ögonblick? Eller då viss information kommer till oss, som en nyhet som berör starkt. Hur många vet inte exakt var de befann sig då de fick nyheten om ”World Trade Center” den 11 september? Eller så utsätts man för något chockartat, och under loppet av ett par sekunder kan man se hela sitt liv utspela sig, kanske detaljer man inte ens visste att man mindes.

Jag hade ingen aning om att den lilla detaljen som jag själv utförde, var att köpa mig en biljett till helvetet.

Visst har jag tänkt på ibland, vad som kunde ha blivit annars.

Jag hade kanske fortsatt se ner på misshandlade kvinnor – de får ju faktiskt skylla sig själva. Kanske hade jag tyckt att jag var väldigt förståndig och klok i all min okunskap om livet.

Hade jag haft barnen?

Ja, jag vill nog tro det, att just de här själarna hade kommit till mig oavsett vilket, bara i lite annan fysisk design.

Jag minns inte var jag befann mig då jag ringde, eller om det var dag eller kväll. Jag hade tänkt länge på att slå Bettan en signal, för att fråga om jag fick vara med i någon av hennes teatergrupper.

Bettan var lokalkändis i vår kommun, eftersom hon låg bakom nästan allt vad amatörteater, dans och musik hette. Hon och hennes duktiga stab av amatörer syntes ofta i tidningen och lokal-TV.

En dag hade jag lyft telefonluren och ringt henne. Vintern 1994 kom jag med som dansare i nyårsrevyn. Först här blev jag medveten om hur bra jag dansade. Jag fick massor av beröm och somliga sa till och med att de andra dansarna blev som skuggor bredvid mig.

Egentligen är det inte alls bra om man får sådant beröm – för ingen gruppdansare ska skugga sina meddansare – men jag blev glad och stolt. Veckorna med repetitioner var underbara och scenen kändes som ett hem jag inte ville lämna.

Så kanske var det dansen och inte telefonsamtalet, som förde in mig i det som blev.

Jag ringde ett telefonsamtal, för jag ville dansa.

Dansaren

Du vet inget om världen
Den är så liten nu
Den är en scen, kamrater och ridå
Du känner att du lever
I trygghet, lycka, lust
De som känner dig de ler, och vill förstå

Sen slocknar alla ljusen
Du bockar artigt tack
Du darrar än, och vet du har gett allt
Sen går du sakta hemåt
I lyckorus och frid
Du vet inte att ute är det kallt

Någon sa att du var vacker
Någon tyckte du var bra
En tredje viskade om gudagåva
Det vet du inget om ju
Du saligt ler, så glatt
Du spritter än och glömmer bort att sova

Män, pojkar och massor av vänner

Då jag började repetitionerna för nyårsrevyn var jag tillsammans med Anton, en ung dalslänning som jag träffat då det varit tornerspel i Hemstaden där jag bodde.

I revygruppen upptäcktes jag av fler killar och jag fick flera nya kvinnliga bekanta också. Jag var verkligen hemma här! Scenen var så självklar, atmosfären, repetitionerna, människorna ...

Jag skrev i dagboken 1995:

Han sa att de andra dansarna är ingenting jämfört med mig. Det gläder mig.

Anton tillhörde en riddargrupp men var inte en av dem som red, utan stuntslogs på scenen. Han var ung och omogen och egentligen inte särskilt vacker. Men jag var stolt.

De här gossarna kunde få nästan vem de ville och han ville ha mig.

Nu var det inte så att jag saknade friare. Tvärtom så brukade också jag kunna välja ganska fritt bland killar och män. Jag var ofta ute och slog runt tillsammans med Lotten, en väninna sen ungdomen. Vi hade ridit ihop dagligen i flera år. Sen hade vi blivit vuxna ihop, även om vi gjort vad vi kunnat för att undvika det.

När Lottens barn var hos sin pappa varannan helg, var min mamma barnvakt till Jonathan. Vi festade friskt och hade alltid väldigt roligt. Att festa innebar inte nödvändigtvis att suppa sig full, även om det inte var alldeles sällsynt att vi gjorde det. Vi gick ut för att ha roligt, dansa och få nya bekantskaper.

Även om vi båda var mammor, jag till en och hon till två, så var vi ännu unga och lekfulla. Ibland satt vi hemma vid köksbordet, drack kaffe och sjöng så grannarna grät.

Vi har verkligen minnen för livet ihop, från krogen, resor och hästryggen. Lotten och jag red fortfarande tillsammans då vi kom åt. Hon hade fortfarande egna hästar, medan jag hade sålt mina då jag fått Jonathan.

Tid och pengar hade inte räckt till, för jag var ensamstående.

En annan väninna som jag träffade nästan dagligen var Vera. Vi hade träffats i lekparken när vi var tre år.

Jag ingick i ett nätverk av lite udda själar.

Det var inte så att vi alla kände varandra, snarare var jag som en spindel i nätet och hade brevvänner över halva Sverige och ett par i Los Angeles.

Tillsammans med en av dessa, skrev jag ett manus till en amerikansk film. Han hade en idé, skickade mig ett synopsis och bad om lite ”female touch”. Om manuset blev till film vet jag inte, men det var ett väldigt kul och lärorikt arbete. Han erbjöd mig statistroller i flera av sina projekt. Jag förbannade min fattigdom, som hindrade mig att åka till Hollywood och filma.

Min närmaste vän bodde också i LA och vi skrev minst tiosidiga brev till varandra, ofta.

Han var den som fick veta allt om mig, min djupaste tanke, min innersta hemlighet. Han var lika öppen gentemot mig. Han var den jag ringde till då livet kändes skit och han fick mig alltid att må bättre. Jag kunde göra detsamma för honom. Under mitten av nittioalet var det inte billigt att ringa utomlands och det visste jag, men våra samtal var så värdefulla och jag levde för stunden.

Så när telefonen en dag stängdes av var jag väl medveten om att det var helt och hållet självförvällat, men tyckte samtidigt väldigt synd om mig själv.

Hade han funnits närmare hade han varit mina drömmars man, för i vår brevväxlarvärld fanns ingen vardag som skulle komma och tränga sig på.

Jag hade gärna blivit hans för livet.

I Stockholm kände jag en duktig konstnär som jag blev lite förälskad i. Vi hade träffats på en Ålandskryssning och hållit kontakten.

Jag tror att avståndet hindrade en eventuell historia där med, samt en från bådas sida stark osäkerhet och ovilja att binda sig.

Men vid den här tidpunkten i mitt liv var jag alltså tillsammans med Anton. Längst nere i högra hörnet från revyscenen sett, stod Hasse som skötte ljudet och Manne, som skötte ljuset. Ingen av dem fångade min uppmärksamhet med sitt utseende, även om Hasse var väldigt charmig och Manne verkade väldigt tontig – vilket blev charmigt på sitt sätt.

Alla dessa nya vänner från teatern fick en stor del av mitt liv under den här perioden. Vi kom att träffas hemma i min fyra också efter att revyn var färdigspelad. Ibland var vi många, ibland var det bara jag och någon mer. Flera av männen – jag menar pojkar – hoppades nog på min gunst. Men jag höll mig trogen Anton, om än inte av kärlek.

Lotten kallade retsamt det här nätverket för ”Veronikas harem”.

Anton hade så barnsliga sidor insåg jag, och nu när fler män åter flockades omkring mig tyckte jag han visade svaghet.

Varför klev han inte fram?

Svartsjuk ville jag inte ha honom, men lugnt stående vid min sida, stolt över att vara min. Men Anton drog sig undan, höll sig tyst i bakgrunden men kom sedan och gnällde efteråt. Berättade att han varit osäker och inte velat störa. Han hade trott att jag ville ha den där flugsvärmen omkring mig ifred.

Dagbok 1995:

Vilket är värst? Att gå och längta efter en livskamrat men ingen vill ha en – eller att ha för många konkurrerande ”kandidater”?

Skådespel och konkurrens

Jag skrev ännu ett manus, denna gång till en pjäs. Det var Hasse och jag som pratade fram idén och jag skrev sen klart det. Det blev ett riktigt bra manus.

Att jag skulle ha rollen som den unga prostituerade Sussie var självklart. Sussie var ung, vacker, stark och intelligent, men inte stark och intelligent nog för att låta bli att älska stadens värsting av hela sitt hjärta.

Dagbok 1995:

När jag tveklade på rollen med mig själv som Sussie, sa han att han sett många med väldigt mycket erfarenhet och utbildning, som inte alls kom upp i min klass.

Hennes kille hette Leo och spelades av Hasse. Manne från ljustet ville väldigt gärna spela rollen som Reine, Leos bästa vän och psykopat.

Han sa att han var så trött på att alltid tilldelas mjukis- och poetroller i Bettans uppsättningar. Måhända kom poetstämpeln av att Manne i hela sin varelse var tafatt, rörde sig klumpigt och inte riktigt betedde sig som andra i kroppsspråket.

Som den alkoholiserade, drömmande Poeten satte vi in Anton. Men han bodde ju så långt ifrån oss andra, vilket var ännu ett skäl till att jag alltmer tröttnade på honom. Om det någonsin varit någon riktig kärlek mellan oss, så hade den inte varit starkare än att avståndet fick den att självdö.

Vi bytte ut Poeten mot en kille från Bettans gäng som hette Jörn. Ett tag hade vi Kristian, som blivit vän med Manne då de gått på samma teaterlinje på folkhögskola för några år sedan.

När Anton var hemma i Dalarna så hade jag Hasse, Jörn, Manne och Kristian på besök en hel del, oftast för repetition men ibland bara för umgänge. Lille Jonathan blev vän med dem alla och deras maskot.

Han somnade lätt och sov gott, så det var inget problem att repetera även sena kvällar.

Några gånger var det bara Hasse som kom över på kvällen, eftersom det var han och jag som hade flest scener ihop. Han sov över på soffan flera gånger. Någon gång lade han sig, mot min uttryckliga vilja, i min säng. Min första tanke var att jag lägger mig på soffan. Nästa tanke var att han ska fan inte köra bort mig från min egen säng! Så jag lade mig bredvid honom, nära väggen.

Om han skulle ligga med blåballe hela natten så var det välförtjänt, tyckte jag.

Manne

Manne som spelade Reine, var annorlunda mot andra jag mött. Jag var ju själv annorlunda, mina vänner sa att jag var "egen". Jag var lite bohemisk, gick min väg, kanske kunde jag kallas konstnärssjäl.

Dagbok 1995:

Jag ser ju mig själv i dig. Du kallade mig för tvillingsjäl. Jag blev så glad att höra dig säga det.

Manne var liksom Hasse, gammal i Bettans gäng och duktig skådespelare. Han var ju till och med utbildad.

En kväll när vi satt runt mitt köksbord i Hemstaden, improviserade vi fram våra rollfigurers bakgrunder, försökte finna ut vad som skapat och format de människor vi skulle gestalta på scenen.

Reine var psykopatisk. Han misshandlade, rånade och våldtog utan samvete. Det vi visste om hans bakgrund, var att hans mamma dött då hon födde hans bror och att han var uppvuxen i olika fosterhem.

Stämningen var lågmäld, nästan andäktigt runt mitt köksbord. Det var som en begravning, en sorg i luften, men ingen av oss visste hur vi frammanat denna känsla hos oss själva, eller vad det var vi sörjde. Våra karaktärsers miserabla liv antagligen, upplevda inifrån och betraktade utifrån, fulla av medkänsla och tacksam vördnad över att sorgen ändå inte var vår egen.

Manne som gav Reine ett ansikte, satt med pannan mot armarna ner i bordet. Plötsligt började han snyfta. Först stillsamt och sakta, sedan alltmer hulkande, högljutt, okontrollerat. Det var som om han trott att han var ensam.

Hasse och jag tittade på varandra. Jag ville fråga honom som kände den underlige skakande figuren vid mitt bord vad denne höll på med, men jag såg snabbt att Hasse var lika okunnig som jag.

Jag kände mig förlägen, olustig, reste mig och ställde mig någon bit bort från bordet, lutade mig mot bänken, tittade ner i golvet.

Om jag bara visste, om det var Manne eller Reine som grät så innerligt. Samtidigt i den osäkerhet han skapade, kände jag en vag känsla av beundran.

Jag visste inte om det var för mannen som kunde släppa fram sina känslor så totalt, eller för den excellenta aktören.

Han grät länge. Varken Hasse eller jag vågade yppa ett ord.

Jag tror det kom fram långt senare, att det var Reine som grätit.

Också den kvällen ville Hasse sova i min säng. Jag minns inte om jag hade berättat för Manne att Hasse lagt sig i min säng mot min vilja tidigare.

Manne ingrep.

Han stoppade honom, och Hasse blev så liten och snäll, nästan lite bortgjord. Manne själv skulle sova bredvid mig. Det fick han gärna. Jag hade blivit imponerad, dels av det han uppvisat i köket vare sig det var skådespel eller inte, dels över den mannakraft han uppvisat mot Hasse. Det djuriska tilltalade mig nog, att den dominante hannen tänkte sova med honan och den andre fick lov att drypa av in till soffan.

Manne var en ganska liten kille, med stor näsa och stora öron. Frisyren var bland det gräsligaste jag sett, som en tonsur fast utan flinten. Han var magert byggd och rörde sig tafatt. Ibland rörde han sig till scenens musik, ett steg till vänster, ett till höger, som man dansade på skoldisconan i andra klass. Senare upptäckte jag att det här trampandet fram och tillbaka inte verkade ha något med musik att göra, för han gjorde det då och då och alltid när han väntade på bussen.

När jag frågade honom varför, sa han att det var för att han frös. Jag tyckte det såg lite löjligt ut, men fann ingen anledning att säga det till honom. Jag kom ganska snabbt på att i själva verket gjorde Manne den här vaggande rörelsen när han var uttråkad eller rastlös. Jag trodde en tid att han gjorde den omedvetet, men efter att jag med tiden lärde känna honom mer, förstod jag att han inte alls hade några problem med att göra konstiga saker. Tvärtom, gick han in för det.

Det var ögonen som fått mig att upptäcka Manne.

”Vilka vackra ögon han har!” minns jag att jag tänkt, då jag för första gången pratat med honom på nära håll.

Jag tror jag var ganska ensam om att tycka att ögonen var vackra. Det jag såg var, att de var olika andras. Det fanns något i dem som jag inte sett någon annanstans, och för mig så blev detta nya till något exotiskt och vackert.

Någon kom senare att kalla dem för ”de stirrande ögonen”. Manne hade en vana att fästa blicken på den som talade och sedan inte släppa dem. Människor kände sig obehagliga till mods och då jag kände Manne tillräckligt väl för att våga berätta det för honom, sa han att han inte varit medveten om det. Han skulle tänka sig för sa han, men han ville ju bara visa den han lyssnade till att han var intresserad. Vi höll långa filosofiska samtal och vi läste dikter för varandra. Jag hade funnit någon som var så lik mig. Manne kom att sova bredvid mig många nätter. Gränserna tånjdes ut.

Dagbok 1995:

Jag längtar efter att ligga nära dig igen. Samtidigt skrämmer det mig. Vi har ju faktiskt tänjt på gränserna mer och mer. Vi har redan nått det förbjudna. Minsta steg längre, och det blir jävligt förbjudet. Jag vill ge mig åt dig.

Blåk, det här börjar ju låta som Mitt Livs Novell.

Anton kom på besök, jag gjorde slut utan sorg. Nu fanns i alla fall ingen pojkvän som höll mig kysk.

Dagbok 1995:

Jag tror Manne älskar mig. Han är så romantisk. Självt vet jag alltför mycket om verkligheten.

Lille Jonathan, fem år då, fick plötsligt byta ”pappa”. Sin biologiska pappa hade han inget minne av, men han hade varit oerhört stolt på dagis då han fått visa upp Anton. De flesta av Jonathans små kompisar hade ju en pappa eller en styvpappa, klart han också ville ha en. Jonathan hade suttit i Antons knä, hållit honom i handen och varit världens stoltaste ”son”. Inte var Anton mogen uppgiften, men han var snäll och rar mot pojken och mer krävde varken han eller jag.

Nu föreslog vi att han kunde säga pappa till Manne.

Jonathan såg mycket förvånad ut. Men Anton då?

Så småningom kom han att göra det. Han kallade Manne pappa och var glad i honom. Det hände att Jonathan, som utvecklades till en funderare, frågade vad en riktig pappa var. Det var så att Manne inte alls tyckte om att Jonathan sa att han inte var hans riktiga pappa. Jag förklarade skillnaden med att den var biologisk, men att Manne var mer riktig pappa än han den andre, för Manne lekte och läste sagor och lagade middag och badade honom.

Vi kom överens om att kalla Manne för den riktiga pappan, den andre för den biologiska.

En dag kom Jonathan och var ledsen. Han hade sagt till Manne att han var hans riktiga pappa, bara inte den biologiska. Men Manne hade blivit sur, för han ville att vi skulle se honom som den biologiska också.

Jag hade svårt att förstå det och antog att pojken hade missförstått något. Jag pratade med Manne då Jonathan inte hörde, och fick veta att han inte missförstått någonting. Manne sa att var han inte pojkens biologiska pappa så kunde det lika gärna vara.

Jag försökte senare förklara för Jonathan, att nu ska vi inte bara kalla Manne för din riktiga pappa, han ska vara biologisk också.

Pojken ifrågasatte, som den kloka individ han var redan då. Det var väldigt svårt att förklara något jag själv inte förstod, att motivera något jag själv inte stod bakom. Jag tyckte Manne begärde alltför mycket, nästan det omöjliga, av både Jonathan och mig.

Såg vi honom inte som biologisk pappa, tänkte han inte vara Jonathans pappa alls. Vad skulle hända om jag inte lyssnade, han skulle väl knappast inte stöta bort Jonathan nu när han kallade honom pappa och fäst sig vid honom? Jag tog inte risken att prova. Kanske hade jag redan undermedvetet förstått, att det skulle ha varit mycket dumt.

Jag försökte vänja mig vid tanken och med tiden gjorde jag det.

Det var svårt och lite skamligt, att förklara för andra varför vi kallade Manne för pojkens biologiska pappa. Jag kunde inte lämna ut Mannes barnslighet, hans dumhet, hans ultimatum som skulle få andra att ifrågasätta mig.

Själv hade jag ju vagt uppfattat det som att Manne kunde verka sur på Jonathan om han eller jag var av annan åsikt. Så jag sa till dem som undrade, att det kändes bäst för oss alla att se honom som biopappa. Jag försökte verkligen övertyga mig själv också om att det var så. Att det var alldeles normalt och naturligt och att det var de andra som inte förstod.

Manne ville verkligen sticka ut från mängden. Ett av hans kännetecken, var att han spelade böger. Han stötte på allt av hankön och det var ett under att han aldrig fick stryk.

Han hade även ett par ”förlovningsstrumpor”. Det var ett udda par som han och hans vän Kristian hade bytt med varandra. Jag tyckte det var komiskt och jag imponerades av att Manne vågade vara så annorlunda.

Dessutom var han den första man jag träffat, som inte brydde sig om sport. Han var inte bara ointresserad utan tyckte som jag, att det kunde kännas direkt löjligt att se vuxna män jaga efter en puck eller boll. För att inte tala om det hysteriska beteendet som kan uppstå i en TV-soffa under en match. Över mitt köksbord skrattade vi åt ”såna idioter”. Under våra långa ”lära känna-samtal”, gjorde han uttalanden som borde ha fått mig att haja till.

”Jag förstår inte varför man inte ska få slå en kvinna om hon slår först”, sa han.

Jag argumenterade mot det.

”Man slår aldrig någon som är svagare”, sa jag. ”Om ett barn slår mig så slår jag inte tillbaka, om katten river mig så slår jag den naturligtvis inte. Man går aldrig på någon som är svagare. Man kan gå därifrån eller om man måste, hålla fast armarna på vederbörande för att skydda sig själv.”

Vi nådde inte samförstånd där.

Han sa:

”Jag föraktar ointelligenta människor.”

Jag diskuterade inte med honom utan hittade på en ursäkt åt mig själv, för att försvara och för all del förklara hans synsätt - han menade säkert omogna människor.

Inte tyckte jag att man ska se ner på någon som är barnslig eller saknar livserfarenhet, men nåja, man måste inte vara ense i allt.

Han sa:

”Feta människor äcklar mig.”

Min mamma var ingen liten kvinna och jag undrade vad han menade, vadå äcklar?

Men han menade inte just min mamma, hon hade ju en sjukdom och tog dessutom kortison, utan han menade alla feta som var feta för att de vräkte i sig för mycket och inte motionerade.

De som fick skylla sig själva, och det fick ju de allra flesta.

Manne tyckte om smala människor, kanske skulle de vara magra och seniga som han själv.

På mig kunde nyckelbenen skönjas under huden och Manne ville gärna ligga och dra fingret fram och tillbaka på dem. Samma förkärlek hade han till mitt bröstben. Men för mig var detta pillande där enbart obehagligt så jag sa ifrån om det.

Han småskrattade förstående och sa att han är nog lite knasig.

Så småningom deltog Manne i Bettans nya pjäs, där han uppträdde i 1700-talskläder. Jag hade inte haft en aning om att jag skulle attraheras av en kille i spets, knästrumpor och trikåer, men jag tyckte han var oerhört stilig i sin kostym.

En kväll då jag satt kvar i främre publikraden efter pjäsens slut, klev han ner från scenen och kom fram till mig. Han log brett och gick som vanligt rakt på sak:

”Får jag bo hos dig?”

Om jag åtminstone stammat. Låtit lite tveksam. Att säga att jag var tveksam vore en grov underdrift, för hela mitt inre skrek ”Nej nej nej!”

Det var innan jag lärt mig lita på intuitionen. För mig själv tolkade jag mitt mycket hemliga, mycket starka ryggande, för dåliga erfarenheter av samboskap från att jag bott ihop med Jonathans pappa.

Mannes mamma ville förvara möbler i hans lägenhet och då hade han ingenstans att ta vägen förklarade han. Det var en konstig mamma tänkte jag och sa ja.

Förhållandet

Hemstaden

Jag hade ett rum över som jag använde som gästrum och kontor. Här hade många teatervänner övernattat och dessförinnan hade Lotten närapå bott i det rummet.

Manne sov förstås inte länge i gästrummet. Officiellt så gjorde han det, kanske för att jag ville behålla någon slags värdighet och inte erkänna att jag gått direkt från ett förhållande in i ett nytt.

Manne hade berättat en del om sin barndom och det var utifrån det som jag såg skäl till att han inte verkade ha samma referensramar som andra. Han hade själv aldrig använt ordet "misshandel" då han pratat om sin uppväxt, men i mina ögon var det inget annat.

Manne hade varit svårt psykiskt misshandlad som barn.

Jag tyckte att han var beundransvärd som trots sin uppväxt hade klarat sig så bra. Jag ville ge honom stöd och vägledning i att hantera sina känslor. Jag ville göra honom till en del av en normal familj.

Med oss skulle han få uppleva sunda värderingar och harmoni.

Jag ville ge så mycket, jag ville hjälpa honom att bli hel.

Jag försökte stärka hans självkänsla och gav tips om hur han kunde förbättra sin stil. När han kammade håret bakåt och uppåt såg han riktigt bra ut. När han tog på sig en skinnjacka istället för sin ljuslila vindjacka som jag misstänkte var dammodell, hände det att tjejer tittade efter honom.

Jag blev stolt.

Jag fick väldigt tidigt se prov på Mannes humör, men då drabbade det bara mig så jag reagerade inte så starkt.

En händelse som fick mig att haja till ordentligt men inte på något vis chockeras, var att han kastade en tallrik mat in i väggen.

Därefter gick han och lade sig på sängen.

Det var efter vad jag uppfattade som ett lindrigt gräl.

Jag tyckte den starka reaktionen för så lite var ett underligt beteende. Jag hade aldrig sett något sådant förr och tyckte det var väldigt barnsligt. Jonathan var hos mormor då, vilket jag kände mig mycket tacksam för.

Jag tog det som en engångsföreteelse, han kände väl mer än han kunde hantera, stackars fåntratt. Jag bad honom inte städa efter sig, tänkte kanske att det går fortare om jag gör det själv för Manne låg ju inne i sovrummet.

Dagbok 1995:

Han är sur, tydligen, och jag vet inte varför.

Jag gjorde rent väggen, skåpluckorna och golvet. Dammsög noga upp porslinsflisorna och gick därefter in till Manne och kritiserade honom för det omogna beteendet.

Han sa att det var dumt gjort och att han naturligtvis inte skulle ha gjort så om Jonathan varit hemma.

En annan gång då Jonathan åter var hos mormor, slog Manne håll med knytnäven i städskåpsdörren. Jag förstod inte reaktionen på ingenting den gången heller.

Jag köpte spackel, sandpapper och färg och försökte reparera. Jag stod för kostnaderna av omtänksamhet.

För även om jag med arbetslöshetskassa hade det svårt ekonomiskt, så hade han bara socialbidrag och knappt så han klarade sig. Jobbet tyckte jag att det var säkrast att jag gjorde, för jag hade inte uppfattat Manne som särskilt händig. Dessutom hade jag alltid ansett att ska något ske snabbt, är det bäst att göra det själv.

Jag suckade och muttrade över att jag hade en sån klantskalle till karl. Det här småbarnsbeteendet fick han ta och lägga av med!

Hålet i spånskivan var både djupt och stort i omkrets, så min lagning blev inte särskilt osynlig. Jag fick frågor om dörren och jag svarade att Manne haft sönder den av en olyckshändelse.

Ingen ifrågasatte, alla kan ju klanta till det någon gång.

I början kände jag ingen fruktan. Jag gjorde som jag ville och tyckte han var urlöjlig med sina småbarnsutbrott.

Jag kallade dem ibland för ”Kalle-Anka-anfall”, för hans skrikande och dörrsmällande påminde mig verkligen om ett raseriutbrott hos en seriefigur.

Och när jag förde det på tal när han inte var arg, kunde han skratta åt sitt beteende lika mycket som jag. Vilket bidrog till att jag trodde han förstod hur fel det var och skulle jobba på det.

Dagbok 1995:

Han tycks inte ha mycket till fostran. I det som kallas folkvett finns också en del att önska. Men han har vuxit ifrån det värsta sedan han kom hit.

Vad han mer har att utveckla, är sin kontroll på humör. Näja. Vi kommer väl dit.

En eftermiddag hade jag lovat Jonathan saft om en stund. Jag stod nere i tvättstugan då han kom ner till mig och var ledsen, för Manne hade sagt att han ingen saft skulle få. Jag sa att jag skulle gå upp och prata med Manne, för han visste ju inte att jag lovat saft.

Lugnt och glatt, med pojken bredvid mig, berättade jag för Manne och tänkte vända ner till tvättstugan.

Men då sa han att Jonathan inte skulle ha det, för då skulle han dricka sig mätt före maten.

Jag blev mycket förvånad – konflikt om ett glas saft till en femåring? Jag stod fast vid att eftersom jag lovat saft, före Manne, så skulle Jonathan ha det också. Men Manne stod också fast. Han sa att han inte kunde ändra sig nu, för då skulle Jonathan tro att hans ord inte var något värda.

Han skulle börja springa till mamma så fort det är något som inte passar. Jag struntade i Mannes långsökta resonemang, sa att jag ger saft själv och började röra mig mot diskbänken där saften stod. Då tog Manne flaskan, skruvade av locket och började hälla ut den i vasken! I ett ögonblick så bara gapade jag, såg jag i syner? Men så kom vreden över mig och jag vände mig mot Jonathan och sa alldeles lugnt:

”Kom så går vi och köper festis!”

Då slutade Manne hälla.

Jag tyckte han var oerhört löjlig, handlade det om att vinna till varje pris eller vad handlade det om?

Jag hade inte vett att se det som något allvarligt, eftersom jag – nöjd med min envishet – hade fått stopp på hans dumheter.

Dock kändes det han gjort nu, något allvarligare än det han gjort tidigare.

Jonathan hade varit inblandad.

Samma sommar var Jonathan jättearg och slog till Manne med sin häv, varpå Manne nästan reflexmässigt, ryckte den ifrån honom och knäckte den över sitt lår.

Men jag visade Manne viss förståelse, för han hade ju fått ont och när man får ont kan man göra förhastade saker. Jonathan som var en stark och stolt pojke, var oerhört kränkt. Han krävde att Manne skulle köpa honom en ny häv, och efter en del tjat från mig så gjorde han det. Saken var ur världen och jag fortsatte ta för självklart att vi kunde kommunicera.

En dag skickade han in Jonathan på rummet för något han gjort och det i sig sa jag inget om. Men Manne stod utanför och höll för dörren medan pojken bankade och skrek. Jag sa argt åt Manne att sluta, sådär gör vi inte i min familj. Manne släppte dörren direkt och jag trodde jag hade kontroll. Jonathan hade blivit så rasande av instängningen att han tagit en bandyklubba och slagit märken i dörren. I största hemlighet kände jag mig lite stolt över min son, som så tydligt visade att honom kränker man inte.

Jonathan tyckte om Manne, åtminstone i början av vårt förhållande. Manne tog med honom till lekparken, läste godnattsagor och kliade honom på ryggen. Han introducerade honom i TV-spelens ljuva värld och så småningom fick han börja spela på Mannes dator, vilket var dagens högtidsstund för honom.

Ibland var Manne och Jonathan ute och smög, det var väldigt hemligt och något som nätt och jämt jag fick veta något om. Det var helt enkelt deras grej och Jonathan njöt av att ha fått en pappa. Efter att Manne gjort honom ledsen, kom han precis som jag att ge honom chans på chans.

Han ville förlåta och reda ut, han ville ha sin ”pappa”.

När Manne lekte med Jonathan och pojken skrattade förtjust, kunde Manne snegla upp på mig och andra i omgivningen. Det var som om han inte ville att man skulle märka att han tittade, men om våra

blickar råkade mötas log han kort, nästan som om han blev generad, och fortsatte leken.

Han liknade verkligen ett barn som sökte bekräftelse, ett barn som tittar på en vuxen och har en blick som säger:

”Ser du mig? Ser du så duktig jag är!!”

Första tiden var det väldigt charmigt. Hans barnslighet blev ännu ett skäl att tycka om honom.

Långt, långt senare stod det klart för mig, att Manne var angelägen om att alla skulle veta vilken ovanligt bra människa han var.

Jag fick arbete på hemstadens turistbyrå, som var med och arrangerade tillställningar i staden. Jag trivdes mycket bra. Mannes gamle bekante Göran arbetade redan här och vi blev mycket goda vänner. Han blev lite förälskad i mig och Manne blev småsur på honom.

Så småningom ordnade jag ett par månaders vikariat åt Manne där.

Som i allra högsta grad aktiv inom teater, så kom jag – och därmed även Manne – i kontakt med Hemstadens medeltidsförening.

På kvällen efter medeltidsmarken, till vilken jag samlat teatervänner för att göra improvisationsspel överallt i staden, var det dags för medeltidsfest. Jag hade arbetat hårt med förberedelser och arrangemang, så kvällens gästbud med mat och mjöd i överflöd kändes som en fin avslutning. Jag fick beröm av kollegorna för arbetet jag gjort och jag var på gott humör. När männen på festen fått i sig tillräckligt med mjöd, fick jag höra hur go och vacker jag var.

Jag tackade för komplimangerna men kände inget intresse för männen.

Jag hade det ju så bra.

Jag tänkte på hur det hade blivit att komma hem med Jonathans pappa, efter en kväll där jag fått såhär mycket manlig uppmärksamhet. Jag skulle ha fått höra att jag borde ha lett lite mindre, knäppt fler knappar, haft längre kjol, druckit mindre, gått därifrån ...

Manne visade ingen svartsjuka alls. Tvärtom sa han att han var väldigt stolt över att vara min.

Vilken fin kille jag hade fått!

Jag hade i flera år fantiserat om att äga en liten hästgård på landet, eller åtminstone en stuga med lite mark och med ett uthus som man kunde bygga om till stall. Mitt hästintresse verkade smitta av sig på Manne och det gladdade mig. En dag fick han syn på en bild av rasen hafflinger. Det var det vackraste hästar han sett så han, såna skulle vi föda upp. Jag skulle nog hålla mig till shetland och araber så jag, så kunde hafflingerdelen vara hans. Så bestämde vi att vi skulle ha den där hästgården en dag.

Det kändes vackert att ha gemensamma drömmar.

Mamma

Min mamma tyckte redan från första stund, att Manne var extremt omogen. Ju mer hon såg av honom, desto sämre tyckte hon om honom.

Jag kommer tydligt ihåg den allra första gången som Manne träffade min moster, som varit min fadder vid dopet.

Iförd endast kalsonger, sträckte Manne fram sin hand mot henne och presenterade sig och jag utbrast förskräckt:

”Men Manne ta på dig nånting!”

Han skakade hand med moster och log, som om han verkligen njöt av att bryta mot normerna. Mamma blängde. Jag skämdes. Usch så jag skämdes, men försökte att inte visa någonting.

Någon gång blev Manne bjuden på mat då mamma och moster lagade storkök. På ett stort serveringsfat låg ett berg av pannbiff som efter måltiden skulle frysas in och räcka till flera middagar. Mamma berättade för mig efteråt, att han länsat hela fatet. Han hade ju inget folkvett, så gör man inte! Äckligt dessutom, att vräka i sig sådär!

Hon anade mycket tidigt vad Manne var för slags person, men hon kunde skratta åt honom. Det var aldrig ett charmat och roat skratt, utan ett skratt åt en idiot, men åtminstone skratt.

Dagbok 1996:

Idag döpte mamma honom till Fjollan när vi pratade. Den var ny.

Det gick väldigt snabbt från aningar till vetskap. Hon lindade inte in orden då hon försökte varna mig. Jag kunde absolut inte se det hon såg, tvärtom ansåg jag att jag funnit en like i honom.

Jag försökte förklara att det kändes så fint att ha träffat någon som förstod mig. En som skilde sig från mängden, lite av en konstnärssjäl, precis som jag själv.

”Någon likhet mellan dig och Manne finns inte. Han låtsas att han tänker och känner som du. Han har ingen egen identitet” sa mamma.

”Du är duperad. Du har förlorat ditt omdöme och förstånd.”

”Han har snirklat in sig hos dig. Och du går på det.”

Hon sa att han utnyttjar mig ekonomiskt och äter mig och Jonathan ur huset. Det var verkligen lätt att notera Mannes aptit – jag hade aldrig sett någon äta så mycket som han.

Jag svarade mamma att han försörjer sig. Det var inte helt sant, men han lade lite pengar i alla fall, när han kunde.

”Var stjal han de pengarna, bedrägerier eller?”

Dagbok 1996:

Visst har hon fått, och kan fortfarande få, mig att tro att det ligger någon sanning i det hon säger. Hon kan inte ha tagit allt från luften. Visst, hon får mig att tänka på Manne som en tönt. Jag har dock aldrig sett honom som en gälning, där är hon helt ute och cyklar.

Jag försökte bemöta det hon sa. Jag försökte förklara att hon missförstod. Men mamma inte bara ignorerade allt jag sa, utan kom att bli uttryckligt hänfull mot det och mot mig.

”Du fattar inte lilla stackare, du är fullkomligt hjärntvättad.”

Hon kunde säga i sin mjukaste ton, att jag skulle väl fatta snart.

”Du har alltid varit så stark. Du tycker ju om honom så du tror på allt han säger, men det går över ska du se.”

Även dessa mjuka uttalanden, blev ingenting annat än hänande klappar på huvudet. Men mellan sina nedlåtande samtal till mig var hon min godhjärtade mamma, den mamma jag alltid varit trygg med.

Dessvärre blev det snart näst intill standard att även om våra telefonsamtal och möten börjat trevligt, så slutade de med att hon hänade eller skällde ut mig.

Jag blev chockad av hennes uttalanden. Fullständigt chockad.

Mamma hade ju alltid lyssnat och förstått. Nu sa hon allt elakare saker, kränkte mig enormt och fick mig känna mig så föraktad som ingen gjort förr. I min desperation efter en förklaring till det oförklarliga, konstaterade jag i hemlighet att hon nog var avundsjuk.

Dagbok 1996:

Hon är en total främling. Om jag har förändrats, vilket jag antagligen har gjort, så är det bara genom att inte längre sätta henne i första rummet som min familj. Det är Jonathan och Manne som är min familj. Nu kommer min man före min mor, och det tål hon inte.

När mamma fick klart för sig att Manne inte var snäll mot Jonathan, fanns ingen som helst hänsyn till mig och mina känslor för honom. Jag ansåg att hon hade fel men mina argument tystades snabbt.

”Jonathan skrattar och låtsas vara glad för att ni ska tycka om honom.”

”Sådär ska inte ett barn behandlas!”

Jag antog att Jonathan berättat saker för henne, för han hade ju alltid skvallrat för mormor om petitesser och fått sympati.

Jag tog parti för Manne, eftersom jag verkligen inte såg något av allt det mamma anklagade honom för.

Mamma hade ju alltid kunnat blåsa upp struntsaker och ömka Jonathan för minsta lilla, som att jag nekade honom en kaka före middagen. Så jag försökte tappert förklara, att det hon trodde inte stämde. Om något hänt så var det inte alls så illa som Jonathan sannolikt framställde det.

Manne älskade pojken och det var ömsesidigt.

Visst var Manne nybörjare i föräldraskap och tänkte sig inte alltid för, men han lärde sig hela tiden.

”Den där kallar du inte för Jonathans förälder!”

”Idioten ska inte säga ett ord till pojken, det ska du ha klart för dig!

”Du lämnar inte pojken ensam med den där en gång till, så mycket du det vet!”

Dagbok 1996:

Med Jonathan är han underbar. Gör han något misstag, så är det i så fall av oförstånd. Föräldrarollen växer man in i, så är det för alla. De älskar ju varandra, de där två.

Jag berättade för Manne i början, men att få höra vad min mamma sa och förstå hur ledsen hon gjorde mig, gjorde honom bara arg. Jag lärde mig att det var klokast av mig att tiga om det, men jag orkade inte alltid hålla allt för mig själv.

Att öppna sig för Manne var ingen tröst – tvärtom startade det andra rondan. Då jag inte lyckats hålla tyst eller dölja min nedstämdhet, fick jag skäl att ångra mig. Det som hände var att också han öste ur sig vrede, frustration, avsky. Jag kände mig som bådas spypåse.

Dagbok 1996:

Jag ska orka. Jag ska förstå mamma. Jag ska förstå Manne när han är olycklig över anklagelserna hon slänger på honom, genom mig.

Jag ville inte ha hans aggressiva reaktioner. Jag ville inte heller ha hans lugna stöd, i hur elak och störd min mamma var. Jag ville bara att han skulle lyssna, lägga armen om mig och säga att han förstod att det här var fruktansvärt för mig.

Men när han var arg och pratade om mamma, benämnde han henne "den psyksjuka kärringjäveln".

Dagbok 1996:

Jag har börjat undra åter igen, om hon har rätt. Skulle bara en del av allt det hon säger vara sant, så vore jag nog inte värd att få leva. Varför kan jag inte gråta? Varför gör hon så här? Var är min mamma?

Jag kunde inte förstå. Jag var fullkomligt förtvivlad ibland. Att min egen mamma blivit så här, var bortom min fattningsförmåga. Det tvivel hon väckte i mig angående Manne, kastade jag bort så ofta jag kunde. Istället för att ge tanken en chans att det kunde ligga något i det hon sa, klamrade jag mig allt hårdare fast vid det jag själv ville se. Jag kände mig ensam.

Dagbok 1996:

Hon påstår att han är elak mot Jonathan och eftersom jag inte ser det så är jag det också. Mamma lider också, antagligen mer än mig. Hon älskar mig nog.

En dag då jag var ledsen så ringde Manne upp mamma, fräste att hon skulle sluta lägga sig i våra liv och lade på luren. Mamma ringde genast upp och skällde ut mig tills jag var en blöt trasa.

Jag försökte verkligen, verkligen, hålla tyst och hålla masken för Manne. Mammans helomvändning förklarade jag för mig själv med, att hon måste ha blivit psykiskt sjuk.

Det var inte underligt så mycket svårt som hon haft i livet.

Dagbok 1996:

Hon tycks vara mycket, mycket sjuk. Stackars mamma. Eftersom hon är fullständigt övertygad om att hon har rätt, så måste allt detta vara hemskt för henne. Manne är inte perfekt. Han gör lika många fel som alla andra. Men inte mer, vad jag kan se.

Ibland blev smärtan för tung och jag kom på mig själv med att stänga av känslomässigt för det hon sa.

Eftersom jag med tiden ”visste” att hon var galen av avundsjuka och psykiskt sjuk, så var det lättare att helt ignorera det hon sa.

Om definitionen sjukdom skyddade mig från att bli sårad, så borde den även skydda mig från att bli arg.

Men arg blev jag av det hon sa, men jag kunde aldrig säga emot henne för hon ansåg att allt jag sa kom av min hjärntvätt. Jag slutade försöka diskutera och ge min uppfattning. Jag kom mig inte för att lägga på luren då hon hävde ur sig sina ”fakta”, utan lärde mig att bara svara kort där hon krävde det och i övrigt vara tyst.

Mycket av det hon sa lät så vansinnigt att jag inte kunde tolka det på fler sätt än att hon hade totalt och fullkomligt fel.

Hon kunde inte vara frisk helt enkelt.

Det var inte hon som person, som var värre elak än någon någonsin varit mot mig tidigare – det var hennes psykiska sjukdom.

Dagbok 1996:

Jag har totalförändrats, säger hon. Kanske har hon rätt på åtminstone något område. Förr var jag lojalare säger hon, och det stämmer. Jag är ju så totalt manipulerad och indoktrinerad. Ett av hennes favorituttryck.

Saker som Manne gjorde, blev nu extra viktigt att tysta ner så inte mamma fick veta. Jag ansåg att hon, kanske på grund av sin psykiska sjukdom vilken den än var, förstörde upp allting avsevärt och stundom betedde sig helt hysteriskt. Jag kunde bli väldigt ledsen och arg på Manne som inte tog minsta hänsyn till att han orsakade mammans svåra utbrott mot mig.

Jag tappade till stor del fokus på Mannes beteende i sig, och lade huvuddelen av min energi på att se till att mamma inte skulle få veta. Även då jag verkligen tyckte att Manne gjorde idiotiska saker, tänkte jag mest på vilken skit jag skulle få av mamma på grund av det.

Dagbok 1996:

Sen kommer morsan med all säkerhet att ringa och skälla om det. Ska jag försvara dig? Ska jag hålla med om att du var helidiotisk? Du skiter i vilket, va?

Inte heller då jag tyckte han gjort fel och var arg på honom, kunde jag säga det till mamma. Hon skulle bara ta det för tusen gånger värre än det egentligen var. Hon skulle säga "vad var det jag sa?" och "där ser du" och kanske kalla mig för "lilla kraken" igen.

Jag ville inte ge henne något som hon skulle ta som bekräftelse på att jag var en manipulerad, hjärntvättad stackars idiot. Så jag fortsatte hålla så tyst jag kunde, medan hon skällde och hånade.

Jag blev allt mer konfliktträdd och allt mer mån om två saker – att hålla mamma ovetande och att hålla Manne lugn.

Han blev alltmer som en överspänd nervtråd, på grund av det vi upplevde som mamas terror. Jag ville helst inte svara i telefonen och jag kände mig som en strykrädd hund. För att lindra rädslan och den ständiga olustkänslan, hade jag omedvetet tagit på mig uppgiften att tysta ner och förminska. Så långt som det var möjligt, måste jag hålla dem ovetande om varandras göranden och uttalanden.

Ibland kände jag mig arg på Jonathan, för jag utgick ifrån att det var han som sa saker till mormor som hon inte borde höra talas om. Jag visade inte pojken vrede, men försökte förklara för honom att han hade det bra. Att Manne kan vara klantig men är snäll. Att mormor blir så orolig och arg i onödan.

När han var hos mormor hörde han nog hur hon skällde ut mig på telefon och då kunde han tycka synd om mig när han kom hem. Men hos henne matades han med hur hemskt han hade det med Manne och kanske även mig, så hos mormor höll han med henne.

Mig själv glömde jag helt bort under den här perioden, som kändes övermäktig i tre fyra år. Det fanns en tid då jag inte såg mig för då jag gick över gatan, utan klev rakt ut i vägen i hopp om att bli nermejad och få fly till sjukhus. Det var desperat tänkt, i en småstad där de få bilarna som fanns körde i trettio kilometer i timmen.

Med tiden blev mammas utskällningar och kränkningar, Mannes utbrott och kränkningar, världskriget mellan mamma och Manne – en hanterbar, normal del av mitt liv.

Men i relation med mamma hade något gått sönder i mig, något som inte skulle gå att reparera.

Gravid och missfall

Manne ville ha barn och jag ville inte att Jonathan skulle vara ensam barn som jag. När jag växt upp hade det varit bra, men sedan jag blivit vuxen hade jag inte sett några fördelar alls med det.

Jag blev inte gravid på de allra första försöken, så en kväll nickade Manne frustrerat mot mitt underliv och sa:

”Det funkar ju inte.”

Jag blev paff och ledsen. Manne verkade inte ha en aning om hur oerhört dumt han uttryckt sig. Jag svarade beskt, att det finns bevis på att åtminstone *jag* funkar alldeles utmärkt. Det blev ingen vidare diskussion. Men jag blev gravid och det var tidigt under förhållandet. Även om det gått lite väl snabbt fram, så kände jag att det var rätt. Jag hade hjärtat i halsgropen då jag berättade det för mamma.

Hon sa att det var det värsta som kunde hända.

Jag visade inte hur ledsen jag blev.

Alltmer vände jag mig bort från mamma, min – före detta – allra bästa, finaste vän. Den som under hela mitt liv, hade haft min fulla tillit.

Manne var glad, rent av exalterad, över det kommande barnet. Nästan varje kväll gick han till godisbutiken och köpte sura tefat åt mig. Jag kände mig mycket, mycket trött, långt mer än jag varit då jag väntat Jonathan. Men när kvällen kom, hade jag svårt att somna. Jag antog det hade att göra med allt nytt i samband med graviditeten.

Trots att Manne var ganska engagerad, så kände jag mig ensam i alltihop.

Dagbok 1996:

Idag är ännu en sån där trött dag. Jag tror inte att jag har nära till tårar. Bara trött, kanske något irriterad. Särskilt som Manne slutade skolan redan vid lunch idag, och låg och sov hela eftermiddagen. Huset håller på att gro igen. Han lovade dock dyrt och heligt att städa ikväll eller imorgon. Det håller han. Antagligen.

Det var inte så att Manne inget gjorde i hushållsarbetet, men han kom ytterst sällan på själv att något borde göras. Jag kunde påpeka för honom att han aldrig såg dammet eller röjde i ordning på diskbänken.

Jag pikade honom, mest skämtsamt, för att han aldrig någonsin torkat spisen. Jag stod sällan ut med att vänta på att Manne, som mer än något annat spelade TV- och dataspel, skulle få "tid" att städa och istället högg jag in själv. Men det gjorde honom sur, för när jag for omkring och städade, gav jag honom dåligt samvete.

Men ännu surare blev han om jag bad honom städa, han var vuxen och kunde besluta själv vad han skulle göra, tack!

En kväll i tolfte veckan började jag blöda, om än ytterst lite.

På tredje dagen övertalade mamma mig att få skjutsa in mig för kontroll. Jonathan åkte förstås med, mamma gjorde alltid allt hon kunde för att han inte skulle vara ensam med Manne.

Det visade sig att fostret dött redan i sjätte-sjunde veckan. Jag hade gått i fem veckor med ett dött foster. Jag kände mig riktigt lurad och äcklad när jag fick veta. Gick jag omkring med ett ruttnande lik i min kropp? Så otroligt vidrigt! Men när de på sjukhuset ville skrapa, gjorde min gynskräck att jag vägrade.

Mamma körde hem mig och följde med in. Hon drack kaffe och vi småpratade, jag var artig och höll masken.

Men, kunde hon inte bara åka hem? Kunde hon inte förstå att jag inte vill ha henne här när jag ger meddelandet till min man? Runt oss fanns Manne som också höll masken där i bakgrunden, fastän han inget hellre ville än att få veta hur det var ställt.

När hon äntligen gick – och tog Jonathan med sig hem – kunde jag berätta för honom.

Manne blev förstörd då han fick veta och grät som ett litet barn. Jag höll om honom. Tröstade honom. På natten kom gråtattacker över honom igen och jag höll honom nära mig, strök honom över håret.

Kanske var det så att jag behövde bli medveten om att det var dött, för att sluta hålla kvar det. Följande morgon då jag vaknade hade jag sammandragningar.

Mamma och Jonathan kom utan förvarning och mitt hjärta hoppade upp i halsen på mig. Jag hade behövt känna trygghet just då, vilket jag omöjligt kunde om både mamma och Manne var närvarande.

Om jag hade så här ont kunde jag inte ingripa om en konflikt var på gång.

Jag kunde inte få dem att byta samtalsämne och uppföra sig som folk, inte ta ut Jonathan från rummet då jag misslyckats.

Men mamma menade väl och hade kommit för att hon var orolig för mig. Hon ansåg sig stå mig långt närmare än Manne och för henne var det självklart att det var hon och inte han som skulle finnas vid min sida.

Jag satt med mamma vid köksbordet och Manne var i vardagsrummet. Sammandragningarna var inte värre än att jag kunde umgås, även om jag verkligen ville slippa just då. Oroligt undrade jag om Manne höll sig där inne för att mamma var här, eller om han fått ännu en våldsam gråtattack. Jag ville se hur han mädde, trösta honom. Plötsligt började världen snurra och jag kände mig extremt kissnödig. Tog mig in till toaletten och sänkte huvudet mellan knäna.

Kände sakta medvetandet lämna mig i takt med blodet som forsade ur mig. Jag ropade att jag svimmar.

Mamma kom rusande.

På något sätt jag inte minns tog jag mig själv in till sängen.

Manne kom in i rummet och mamma påpekade för honom att jag mädde dåligt. Han sa att han visste det och mamma fråste till svar:

”Det märks inte!”

Manne satte sig hos mig och sa att jag var kritvit i ansiktet. Under tiden ringde mamma sjukhuset, som sa att jag måste komma dit genast. Jag var inte vid mindre medvetande än att jag fortfarande vägrade.

Min förtvivelade mamma visste att hon inte kunde övertala mig, trots att de sagt att läget mycket väl kunde vara livshotande. Under timmarna som följde, trädde jag in och ur medvetlöshet, medan mamma och Manne rörde sig som osaliga andar runt mig och i lägenheten. De försökte hålla sig nära mig, men på avstånd från varandra. Och där inne i dimmorna var min enda tanke att jag önskade att mamma skulle åka hem, kunde hon inte bara åka hem?

De fick inte ryka ihop nu, de fick inte.

Men hade jag kunnat välja – hade jag haft något att säga till om – så hade jag i den stunden valt bort Manne. När jag hade dessa smärtsamma sammandragningar kände hur kraften, kanske livet, bokstavligen rann ur mig, ville jag ha min mamma vid min sida.

Kanske hade vilken kvinna som helst känts bättre. En kvinna frågade om jag ville ha en ny binda, en kvinna bytte handdukarna under mig så jag skulle ligga torrt. Precis som mig tänkte hon att madrassen skulle räddas och såg till att det aldrig blödde igenom handdukarna.

Hon gav mig vätska och baddade min panna.

Min man, han tittade på mig och kämpade mot gråten.

Eftersom mamma gjorde allt detta så behövde inte han.

Men skillnaden är, att han inte skulle ha kommit på något av ovanstående själv. Jag hade fått ligga där näst intill medvetlös och talat om för honom vad han skulle göra.

Jag hade inte vilken kvinna som helst utan ingen mindre än min egen mamma där. Just då min vanliga, alltid kärleksfulla mamma som jag hade saknat så mycket, så länge. Jag behövde henne där så väl och då fanns hon för mig. Men – min olust för att ha dem båda närvarande under samma tak, gjorde att jag inte kunde känna henne. Oron var alltför stark för att släppa fram något annat. Den rörde inte alls för mig själv, utan att ha dem båda där.

Tänk om Jonathan gjorde något han inte fick, så Manne sa till honom? Då skulle kriget vara i full gång.

Så småningom stannade jag kvar vid medvetande och kände hur värkar och blödningar avtog.

Min Mamma hade bara varit på en blyxtvisit. Kort därefter sa hon på telefon, att det var en himla tur att jag fått missfall för såna där ska inte få barn.

Tiden som följde, sörjde Manne svårt och han fick så mycket kramar och tröst jag kunde uppbringa.

Dagbok 1996:

Igår grät han igen. En kort, hulkande attack, sedan tycktes det vara över.

Nu sover han. Han har inte sovit mycket natten till idag, och det har varit en hektisk dag. Jag förstår att han är trött. Mitt förnuft inser att han behöver få sova. Men mitt hjärta skriker; "Stanna hos mig!

Jag är också ledsen!" Automatiskt förvandlas jag till den starka och tröstande när någon är olycklig. Så har det alltid varit. Men jag sörjer också. Jag känner mig också jävligt lurad, antagligen till och med mer än han. Jag stöttar mamma, som hatar honom och tycks hata mig ibland. Jag stöttar Manne, som har förlorat sitt ofödda barn. Vi försöker igen, Manne.

Jag planerade. Jag sökte korttidsjobb, för att hinna avsluta dem lagom till nedkomsten. Jag gjorde upp en sparplan till en dator, för att jag skulle ha något att sysselsätta mig med de långa, ensamma dagarna som väntade. Plötsligt började jag intressera mig för blöjpriser igen. En gång för inte länge sedan, såg jag en liten nappflaska på en affärsdisk någonstans, och tänkte leende; "En sån där måste jag också köpa snart." Babykläder började också bli intressant. Jag hade även varit på vinden för att kontrollera att alla skruvar finns till barnsängens. "Vilken tur att jag inte sålde den!" hade jag tänkt. Och sängkläderna som var i babystorlek som legat nerknölade i en påse i städsåp i flera år, vek jag fint och lade in i linneskåpet.

Jag försökte finnas för Manne närhelst han behövde det. Han hade glatt sig så mycket åt detta, sitt första barn. Men de få gånger han kände sig okej och jag förde min upplevelse på tal, så orkade han inte lyssna.

Dagbok 1996:

Han klagar över att han ständigt blir påmind om barnet.

Jag blöder. Känner mig allt tröttare, ju mer blod som rinner ur kroppen på mig. För att inte tala om min livmoder, som ofta och så smärtsamt drar sig samman för att försöka göra sig av med det som finns kvar där inne. De döda resterna, äckel som inte ska vara där. Denna yrsel som drabbar mig ibland. Jag har fortfarande en mörkare rand upp till naveln.

Hela jag är en stor, jävla påminnelse!

Under den här perioden kände jag mig mycket låg och mycket tom. Jag stängde av det sociala livet och gick in i en kokong. Min blodbrist gjorde sitt rent fysiskt, men jag var även utmattad psykiskt. Fullständigt utmattad. Jag gick inte ens till teaterrepetitionerna som jag älskade, men brydde mig inte om att ringa och meddela dem.

Jag orkade inte med jobbet på turistbyrån, som jag egentligen stortrivdes med. Jag sjukskrev mig även dagar då jag åtminstone fysiskt hade orkat gå och arbeta. Med detta kom det dåliga samvetet och jag såg ner på mig själv som inte gjorde allt som förväntades av mig.

Utbränd

Hur svårt kan det inte vara
att inte veta alls
varifrån din smärta kommer
Blott en tystnad från din hals
Du tiger tyst och tänker
Du känner dig inte hel
Du har ju allt, men sörjer
Så ensam och så fel

Du skrämdes av din tomhet
Din tyngd och tystnad nog
Av krav som blev för stora
När alla slet och drog
Du viskade tyst; "Det räcker!
Jag orkar inte mer!"
Du gömde dig och kände,
hur kraven blott blev fler

Mor du skulle blivit åter
Men den drömmen blev ej sann
Någon sa att det var stor tur
Du blott tröstade din man
Men din kropp gav stora smärtor
Och din själ blev illa nött
Men du fällde aldrig tårar
Du var alldeles för trött

Först senare du kände
Vad som all din smärta gav
Helt din eld ju hade slocknat
Likt en fackla i ett hav
Explosionerna var borta
Varje låga slocknad ut
Korta flammor sökte tändas
Utan gnistor, är du slut

Du ville bara känna
Att du kunde något väl
Att du var bra och skicklig
skulle så väl nära din själ
Men inget sänt du hörde
Uppskattning helt uteblev
Bara klagomål, "Ge mera!"
eller tystnad, och du led
Förlåt

Trots smärtan över missfallet och en tilltagande smärta över Mannes och även mammas ofta obegripliga, elaka beteende, kunde jag tränga bort den emellanåt. Jag tror inte att någon annan än jag, visste hur jag mådde då.

En kväll när Manne duschade tänkte jag skoja med honom och gick in och låtsades filma honom. Spritt språngande skrattade och spexade han framför kameran som han trodde rullade. Jag skrattade åt och med honom. Men helt plötsligt – alldeles plötsligt – blev han allvarlig.

Manne: "Ska du suga av mig ikväll?"

Jag: "Va?! Nej. Trodde du det?"

Manne: "Du brukar ju det."

Jag: "Hur ofta då?"

Manne: "Vet inte. Men du duger ju inte att knulla eftersom du är helt söndertrasad där nere."

Dagbok 1996:

Jag sökte efter spår av skämt eller ledsenhet i hans ansikte. Försökte se in i hans ögon. Men jag hittade inget. Det fanns inget gott i dem, de var helt kalla.

Den här gången var han mycket väl medveten om hur illa han gjorde mig. Nu visste han precis vilka knappar han skulle trycka på.

Ja, jag är söndertrasad. Jag var nära döden, så de på sjukhuset. Jag förlorade mitt ofödda barn. Jag blöder fortfarande.

Inget konstigt, men jag borde nog inte knulla.

Får nästan lust att verkligen insistera på att få "suga av" honom ikväll??

Manne förklarade sedan att han själv tyckt det han sagt varit fult. Men det var hans enda sätt att försäkra sig om att jag aldrig skulle visa filmen för någon. Dessutom hade han blivit så fruktansvärt kränkt av mitt fula tilltag mot honom.

Telefonförbud

Dagbok 1996:

Ibland, om än sällan, går han för långt. Idag när jag satt och tog emot skäll av mamma på telefon, kunde han inte hålla truten utan sa högt att kärringen skulle sluta lägga sig i våra liv. Därefter drog han ur jacket. Jag var inte sen att låta honom veta vad jag tyckte om det. Han bad om ursäkt och ansåg själv att det var fel.

Jag trodde honom. Men, det tog inte lång tid förrän han gjorde det igen och igen. Han sa att det var för att jag inte skulle ta emot skäll av mamma, jag blev ju så ledsen av det.

Han gjorde det för att "skydda" mig.

Kanske visste Manne redan då, att mamma såg och sa sanningen? Men han kunde också rycka ifrån mig luren eller dra ur jacket mitt under mitt samtal, om jag sagt att jag skulle ta en kopp kaffe med honom men istället fått telefon.

Första gången han tog luren under samtalet, fick han med sig en hårtofs. Jag vet inte om det var smärtan, förvåningen eller kränkningen i sig, som fick mig att bli så rosenrasande att jag försökte slå till honom i magen.

Han hoppade undan och jag missade.

Andra gången han tog telefonen, gick jag utan ett ord ut till en telefonkiosk och ringde upp mamma så hon fick fortsätta skälla ut mig. Nu även för att han hade brutit samtalet.

Att han drog ur jacket medan jag pratade blev vanligare än att han lät bli. Eller så gömde han telefonen.

Dagbok 1996:

Ett par gånger har Manne gömt telefonen för mig. Nu sist för att jag tydligen pratat för mycket i telefon så han inte fick den uppmärksamhet han ville ha, om jag förstod det hela rätt. Urbota löjligt!! Jag kopplade i en annan telefon under tystnad. När vi pratade senare och han frågade varför jag inte sagt ett ord, fick han veta att det var för att han inte skulle tro att han kom någon vart med sina barnsligheter.

Jag tror han fattade.

Men, det gjorde han förstås inte.

Om han svarade när mamma ringde lade han på luren, och hon började förekomma honom genom att lägga på om hon hörde hans röst. Av någon anledning växte detta till att periodvis omfatta nästan alla som frågade efter mig. Manne trodde det var mamma som lejt andra att ringa upp och ibland, och kanske hade han rätt i det. Mamma kunde bara få prata med mig om han inte var hemma. För om han svarade lade han på och om jag svarade drog han ur jacket medan jag pratade.

Också för det fick jag långa utskällningar av mamma.

Dagbok 1996:

Han slängde på luren i örat på min kusin, när hon ringde och frågade efter mig. Detta för att han förstod att det var på mammas order sa han. Han trodde även att Vera ringde därför. När han sa att han inte visste var jag var, trodde hon honom inte. Så då slängde han på luren. Dessutom inser han inte att det är han som gjort något fel. Det var hennes fel för hon trodde honom inte, tycker han. Senare ringde hon på svararen och sa precis det som morsan brukar säga:

"Får du inte ringa för Manne, eller?"

Det var en oerhörd skam att mina vänner behandlades illa, och det var en ännu större skam, att de såg mig låta allt hända. Jag gjorde vad jag kunde för att ingen skulle förstå hur det var ställt. Det jag kunde höll jag andra utanför om och det jag inte kunde dölja, förminskade jag avsevärt.

Jag ansträngde mig för att det skulle vara bra mellan Manne och mig, för ibland hade vi det verkligen fint. Ingen man hade tidigare fått mig att känna mig så speciell och ibland kändes det som att han älskade mig oerhört.

Efter vår första teaterföreställning hade jag fått en bukett rosor med ett kort i:

"Till den vackraste kvinnan på jorden. Från en hemlig beundrare."

Jag sparade kortet i min skrivbordslåda och tog fram det då jag behövde påminna mig om att vi kunde ha det bra. Det kunde få mig att le vid påminnelsen om kärleken han egentligen kände, eller få en klump att växa i halsen – var tog det goda vägen?

Förhållandet var inte tryggare än att jag kände mig osäker på alltihop. Även om han sa att han älskade mig över allt på jorden, så var det något i hela hans beteende som gjorde mig osäker.

Dagbok 1996:

Idag var han sen från skolan, och jag trodde att det var för att han var sur.

Jag kollade i hans garderob om det inte saknades någon väska.

Han kanske hade stucket.

Jag tror att mitt undermedvetna försökte varna mig.

1996 skrev jag ner en dröm:

Jag flög. Framför mig fanns plötsligt ett moln, och ur det sträcktes ett par händer välkomnande fram mot mina. Jag tyckte det kändes symboliskt och vackert och utan tvekan lade jag mina händer i de mötande. Jag lät mig dras med några korta sekunder, innan det slog mig: "Det kanske är något ont som försöker lura mig!"

I samma ögonblick som jag tänkt tanken försökte jag släppa taget.

Men genast högg de okända händerna tag om mina handleder istället och den långsamma hastigheten ökades drastiskt så det kändes som jag vistades i en tornado. På något vis tog jag mig loss och vaknade hastigt. Jag var andfädd efter kampen och tog mig för handlederna.

Jag var ännu rädd, men kände mig nöjd med att ha varit den starkaste.

Vrede, förklaringar, tvivel, "förståelse"

Vi hade träffats 1994. Inlett ett förhållande 1995.

1996 skrev jag i dagboken:

Ibland ser jag honom som en tidsinställd bomb. En dag, vid något tillfälle, exploderar han. Jag tror han är kapabel till mer än han vet om. Men jag kan inte sätta fingret på vad exakt, det är jag menar. Jag menar bara, att när han är bra, så är han verkligen bra. Om han en dag blir dålig, så är han överjävligt dålig.

Min familj hade aldrig varit mer religiös än någon annan och kyrkobesöken hade bestått i släktingars giftermål och barndop. Ändå hade jag med mig en sorts kristen ideologi i ryggmärgen, som innebar att man förlåter i oändlighet och vänder andra kinden till.

Dagbok 1996:

Jag vet att han har haft enligt min mening, en ganska trist barndom. Älskad, säkert, men med alltför stora krav på sig i unga år. Morsan hans har dessutom hånat honom ganska ordentligt. Han tyckts vara uppfostrad till att stå på sin rätt, och det har jag inget emot. Men till en början innebar det att "bråka" för minsta lilla förtret, det gick till överdrift.

Vad jag börjat tänka på, är om han skulle kunna ha dessa idéer som mamma anklagar honom för att ha. Som ett litet exempel; som att skilja på först henne och mig, sedan Jonathan och mig – utan att vara medveten om det? Knappast. Det är inget jag tror, men tvivlen på honom har funnits.

Det skrämmer mig.

Är det verkligen något fel på honom? Alltså, något som han själv är helt omedveten om? Jag tror det inte, men som sagt, tankarna har funnits.

Samtidigt vet jag att ingen kan vara så utstuderat ond.

Manne verkade inte ha någon förståelse för andras känslor och upplevelser, men det insåg jag inte på den tiden.

Med en riktig däres envishet, var jag säker på att han kunde pratas med och skulle komma att lära sig. Trots sin i mina ögon svåra barndom, höjde han sin mamma och det kvinnliga könet till skyarna. Jag hade blandade känslor inför det faktumet, att han trots behandlingen han fått som barn, talade nästan bara gott om sin mamma.

Jag tyckte det var fint av honom att hysa så stor respekt för kvinnor.

Däremot såg han ner på sitt eget kön, och benämnde män som "äckliga karlar". Han ansåg sig själv vara helt annorlunda, han var bättre än dem.

Jag uppskattade mycket med Manne, men kanske mest av allt hans höga moral. Han pratade ofta om hur mycket han såg ner på folk som saknade moral och principer.

Själv skulle han aldrig, aldrig begå brott.

Jag hade gott hopp om att han som trygg vuxen skulle komma att ta vuxenansvar. Trots att jag emellanåt betraktade honom som en omogen och barnslig person som inte förstod bättre, så ställde jag kravet att han skulle förstå och hantera sådant som man kan förvänta sig från en vuxen. Ett exempel var den vrede jag kände, då han sårat Jonathan på något fullständigt onödigt sätt.

Skulle han kalla sig vuxen så fick han bete sig som en också!

Fick jag inte säga min ibland väldigt arga kritik mot honom – han tyckte jag bara skällde och kritiserade honom och gick oftast iväg medan jag pratade – så skrev jag.

Dagbok 1996:

Jag har läst in mig i badrummet för att få komma bort.

FY FAN vad du gör mig ledsen! Jonathan satt och spelade. Du kommer in mitt i. Han bönade och bad att hans gubbe inte skulle dö. Du säger att det är du som spelar, och tar ihjäl den. Tror fan att han blir förtvivlad!!!

Det var du som gjorde fel. Kan du inte alls handskas med honom längre?! Behandlar du alla så respekt- och hänsynslöst, eller är det bara mot barn du anser dig vara högre ställd? Sen ber jag dig sätta på det åt honom igen, eftersom du stängde av, men nej, du vet inte om han ska få spela det där mer. Han ska straffas för att han blir förtvivlad när du förstör för honom! Sluta att tro att du kan bära dig åt hur som helst. Att du är nere ska inte gå ut över oss andra.

Definitivt inte Jonathan.

Jävligt fult!!

När han läst ovanstående, raderade han spelet.

Jag förstod inte varför.

Det var min allra första lektion i vad som kunde hända om jag konfronterade Manne om fel han gjort.

Jag tvivlade och kände tveksamhet allt oftare kring Manne. Jag vet inte om tvivlen främst kom från hans eget beteende eller från mammas ord. Mamma hade sagt att ”alla ser vad det är för typ”. Fler än hon hade sett att han har ”otäcka ögon”.

Jag vill tro att om mamma inte varit så aggressiv mot mig och fått mig att känna mig så föraktad, så hade jag kanske sett själv. För ju mer hon gick på om hur fel han var, desto hårdare blundade jag. Desto mer vände jag mig från henne, mot honom.

Och vad menade hon med ”alla”?

Jag började känna mig paranoid.

Dagbok 1996:

Det är till och med otrevligare att höra sanningen, än alla uppbyggda, sjuka påhopp. Varför? För att hon uppenbarligen har talat med någon, en spion, någon i vår bekantskapskrets.

Jag undrade vilka mina vänner var. Sprang de och skvallrade för mamma som alltid ställde till ett helvete? Varför gjorde de så? Vilka var de?

Manne kunde reagera starkt på saker jag inte alls förväntat mig någon reaktion på.

Han ville gifta sig och jag sa javisst, men att jag inte kunde gifta mig med någon som hade så oordnad ekonomi. När han blivit av med alla sina betalningsanmärkningar och hade inkomst, då kunde jag bli hans hustru. Det gjorde honom upprörd, möjligen sårad, men det han visade var vrede och tjurighet.

Han sa att om äktenskap bara var status för mig så kvittade det.

Han lämnade rummet och jag brydde mig inte om honom.

Dagbok 1996:

Allt jag ber om är ekonomisk trygghet för mej och mitt barn. Jag hade trott att han skulle förstå något så självklart. Men han pratade om status. Det är konstigt. Ena stunden planerar jag en framtid med honom, köpa hus, ha hästar och så vidare. Nästa ögonblick kan jag förakta honom. Alltid, alltid, då han gjort Jonathan ledsen på något korkat vis.

Vännerna utsätts

När Manne var sur ansåg han sig ha rätt att behandla andra hur respektlöst som helst. Det gällde mig, Jonathan, ytliga bekanta och gamla vänner.

En sen kväll på ett tivoli, var ett tillfälle av många där jag skämdes oerhört. Jag hade satt mig i en karusell där det var en ledig plats bredvid till Manne. Men när han kom glatt och skulle sätta sig, fick vi veta av karusellskötaren av det sätet var sönder. Karusellen var full och han fick ensam gå ner igen, för jag var redan fastspänd.

Det förstörde kvällen för Manne och resten av den spenderade han tyst och riktigt, riktigt sur. Jag förstod att han egentligen var ledsen, så jag försökte vara snäll och förstående.

På väg hem från tivolit då gatorna nästan var tomma, mötte vi en yttlig bekant som vi inte sett på länge. När vi möttes log denne brett och sträckte fram handen mot Manne medan han frågade hur det var med oss.

Men, Manne reagerade inte.

Han tittade bara rakt fram och fortsatte gå.

Vår bekant blev så förvånad att han bara stannade och gapade.

Den gången hade jag svårt att komma på någon ursäkt till Mannes beteende. Jag sa helt uppriktigt att han tjuvar och jag beklagade med en uppgiven axelryckning. Jag försökte vara så trevlig jag kunde för att kompensera Mannes beteende och för att jag tyckte så synd om vår bekant. Jag visste inte om jag eller han kände sig mest tillintetgjord.

När jag kom hem till Manne var jag ordentligt sur på honom, inte bara över hur han betett sig mot vår bekant utan för att han skämt ut mig och det var ju inte första gången. Han hade lämnat mig med skammen jag hade känt mig skyldig att förklara.

Men mina uttryck för mina åsikter gjorde honom ännu surare, för jag skulle inte komma och anklaga honom, aldrig, aldrig fick jag anklaga honom.

Han skulle inte behöva vara trevlig och förstå sig när han var så ledsen. Det vore bara falskt av honom, hur kunde jag vilja att han

skulle vara falsk och varför tog jag ingen hänsyn till hans känslor? Jag hade inte behövt stå där och förklara! Jag kunde ha ställt upp och stöttat istället och gått jag också!

En kväll som jag sett fram emot och som skulle ha blivit ett roligt gemensamt minne, var förstörd.

Första gången jag kände mig generad inför mina vänner över hans beteende, var efter diskussionen om giftermål.

Det var bland det värsta tyckte jag, att bli utskämd på det sättet. Jag tror att mina vänner alltid uppfattat mig som stark och självständig. När Manne skämde ut mig inför dem upplevde jag två saker – jag skämdes för honom och jag skämdes för mig själv.

Vera hade jag känt sedan jag var tre år. Manne stod nog inte särskilt högt i kurs hos henne, men hon accepterade honom som sin väninnas man. Vera visste att jag inte hade det lätt med mamma och kanske var det därför hon valde att finnas kvar, även om vi sågs och hördes i allt mindre omfattning. Det berodde lika mycket på mig själv, eftersom jag blivit alltmer osäker på mina vänner utifrån det mamma visste och utifrån sådant Manne sagt om dem.

Vera och jag hade bestämt att vi och Manne den sommaren skulle hyra en folkvagnsbuss och åka till en djurpark tillsammans med barnen. Jag och Jonathan såg fram mot minisemestern.

Dagbok 1996:

När jag satt vid datorn kom han in och sa bryskt att han ville prata med mej. Jag skulle göra klart det jag höll på med innan jag gick in till honom, men det ringde på dörren. Så istället för att prata med Manne, umgicks jag naturligtvis med Vera. Så då kom han igen in på kontoret, ännu tjurigare, och frågade om jag ringt efter henne för att slippa prata. Jag skrattade och sa som det var, att jag inte hade det. Jag blev generad. Han gick ut igen. "Jisses, så tjurigt!" tyckte Vera.

Det tyckte jag med.

Jag är fortfarande ledsen och irriterad på att han skulle komma och bära sej åt när hon var här. Jag gick i alla fall in till honom en stund senare och vi redde ut det mesta, även missförstånden. Prickar och giftermål känns ännu inte helt utrett, om än bättre. Jag tviolar på att det kommer att bli det heller. Att han var tvungen att komma och vara tjurig inför henne, känns fortfarande lika illa.

Senare gav han sig på Vera direkt.

Först verbalt, sedan handgripligen.

En kväll hade Manne berättat något i förtroende för mig och jag hade lovat att inget säga. Därefter började vi skratta åt något roligt och jag frågade honom för säkerhets skull, om det var okej att jag berättade om detta roliga för någon.

Det var det sa han.

Följande dag när Vera och jag satt i mitt kök och drack kaffe, kom Manne in till oss. Jag log brett mot honom och sa att nu har jag berättat. Då tittade han på Vera och frågade:

”Varför är du så fet?”

Jag bara gapade. Vera också. Hans attack mot henne kom från ingenstans. Jonathan hakade på Manne:

”Ja, feta tuttar!” sa han.

Det syntes tydligt att Vera var chockad och ledsen, men fann sig:

”De ska vara feta!

Så bad Manne henne gå.

Hon satt kvar.

”Jag är här för att besöka Veronika.”

Manne stegade ut ur köket och jag såg ner i bordet.

Vera hann säga någonting medlidsamt, att det inte kan vara lätt att vara Veronika alla gånger, innan Manne kom tillbaka.

Nu var han aggressiv och skrek på Vera att hon skulle gå.

Hon stod fast vid att det tänkte hon inte göra men själv hoppades jag att hon skulle gå härifrån, precis som jag brukade hoppas att mamma skulle gå härifrån innan det blev värre.

Plötsligt tog Manne tag om Veras midja och försökte lyfta ut henne. Han klarade inte av det utan for istället baklänges in i hörnet på en bänk och båda föll i golvet.

Men då gick Vera. Jag följde henne till dörren för att beklaga men fann inga ord.

Hon var inte arg på mig.

Dagbok 1996:

Jag tror inte hon vill komma hit mer.

Det blev tyst mellan Vera och mig ett tag.

Jag förklarade för Manne att han missförstått alltihop, jag hade ju berättat det roliga och inget annat, och efter en tid fick jag honom att ringa Vera och be henne om ursäkt. Hon accepterade men berättade för andra, att hon tyckt han fått det att låta som om det som hänt var hennes fel.

Resan ställde hon in. Jag tyckte det var skönt, för inte ville jag ha henne och Manne i samma bil som Jonathan och mig. Jag ville helst inte att Manne skulle träffa någon mer alls som jag kände.

Dagbok 1996:

Han har varit jävligt labil sista tiden. Kanske en ganska lång tid. Han verkar inte klara någon press alls, kanske mår han dåligt. Det är mycket möjligt.

Men anledningen är oviktig – jag accepterar inte att han ska göra Jonathan illa, eller mig, eller mina vänner, för att han själv mår dåligt.

Jag tror han har förstått att man måste tänka sig för ibland, och även lära sig kontrollera sitt humör i vuxen ålder. Ingen tycks ha lärt honom det. Kanske har han aldrig gjort liknande vansinniga saker tidigare. Jag vet inte om det spelar någon roll. Han gör dem nu.

Någon gång sa jag uppriktigt att jag ibland skämdes för hans beteende utåt, men då blev han oerhört kränkt. Jag fick lov att ta honom som han var, för han vågade ”till skillnad från alla andra jävla fegisar låta bli att hålla på och anpassa sig efter andra eller en massa normer”.

Dagbok 1996:

Igår klagade jag på att du får mig att skämmas för dig, alla de gånger du bär dig åt som idiot. Det är kul att uppföra sig annorlunda, säger du, och det är kul om folk tittar undrande på dig. Att du har en familj som också blir dömd för att vara mindre vetande, bekommer dig inte. Att du gör mig generad och att du ibland får mig att skämmas för dig, rör dig inte i ryggen. Jag ska sluta klaga på dig.

Punkt slut.

Kärlekstörst och prostitution

Jag lärde mig den hårda vägen, att om jag var kärvänlig med kramar och smek under dagen, kunde Manne förvänta sig sex på kvällen. Han kunde bli ordentligt sur eftersom han ansåg att jag förfört honom under hela dagen, för att på kvällen blåsa honom på karamellen.

Det hände mer än en gång att jag gick med på sex för att han skulle bli lugn och snäll. Annars kunde det hända att Jonathan var den som fick möta Mannes allt kortare stubin.

Någon gång sa jag att han kunde väl tillfredsställa sig själv som alla andra, men då blev han riktigt allvarlig. Han kunde faktiskt inte det. Det skulle kännas som om han var otrogen och så lågt kunde han bara inte sjunka.

Det måste jag väl förstå!

Jag kände mig inte våldtagen. Jag kände mig prostituerad. Jag förmildrade prostitutionen för mig själv, genom att anse att jag gjorde det för en god saks skull, för att han skulle vara snäll mot mitt barn.

För all del för att lättare stå ut med honom själv också.

Med tiden kom jag att hålla inne med de spontana kramarna, i rädsla för att han skulle ta dem som ett löfte om sex. Av samma anledning kunde jag bli stel då han försökte ge mig en kram. Då anklagade han mig för att vara kall och kärlekslös.

Jag försökte förklara att jag var rädd att han skulle ta min fysiska kontakt som löfte om sex. Då blev han riktigt kränkt, ordentligt förorättad, hur kunde jag tro att han var en äcklig jävla karl?

Jag försökte förklara och jag försökte förstå honom.

Dagbok 1996:

Du har behov, och du kämpar för att få tillfredsställa dem. Du skriker högt. Jag tror jag har lagt undan mina. Jag får inte heller kärlek. Det känns meningslöst att be om den. För du förstår inte när jag gör det. Du förstår inte att förståelse och stöd, vore det bästa kärleksbeviset jag kunde få. Inte att du håller om mig en stund när DU vill och därefter låtsas att jag inte finns. Jag får inget. Och jag ger inget.

Jag funderade, vände och vred. Jag ville förstå, jag ville så väl och jag skrev och skrev för att nå fram. Jag var ännu helt säker på att om jag bara förklarade tillräckligt bra, kanske tillräckligt många gånger, så skulle han förstå.

Dagbok 1996:

Du kanske vill ge mig kärlek. Men jag känner den inte, för när du är "kär-vänlig" så kräver du att jag ska känna likadant i samma ögonblick.

När du mår dåligt skyller du antingen skulden på mig, eller förväntar dig att jag ska göra allt bra.

När Manne mädde dåligt eller kände sig ledsen, ville han att vi skulle ligga i sängen och hålla om varandra. Detsamma skulle vi göra då han ville visa mig hur mycket han älskade mig.

Om jag inte kunde eller ville ligga och hålla om honom i fem eller femtio minuter precis när han önskade, så ansåg han att jag inte älskade eller brydde mig om honom.

Dagbok 1996:

Du kräver att jag ska ligga i sängen och krama dig precis när du behöver det. Oavsett hur jag just då känner. Det är så du vill ge mig kärlek. Jag kan inte ta emot den så. Det vet du vid det här laget, men du tycks inte ha kommit på något annat sätt.

Jag känner att det bara är du som existerar. Du och dina känslor.

Hur ofta frågar du efter hur jag mår?

Detsamma gällde ibland då vi grät och slutit fred. När Manne rasat av sig, lugnat sig och kanske rent av bett om ursäkt några enstaka gånger, skulle allt vara överstökad och bra. Då skulle vi ligga och kramas och definitivt inte tala om min upplevelse av det som hänt.

Då blev han tvärtom arg igen, menade att jag bara anklagade honom.

Dagbok 1996:

Du gör mig så illa ibland. Sen förväntar du dig att jag ska glömma allt, tvinga bort min sorg och gå vidare som om inget har hänt.

När du gjort något som du själv ångrar och är ledsen för, tänker du inte alls på att du kanske gjort någon mer illa, som också är ledsen.

Men nämner jag hur jag känner och varför, ska jag bara tiga.

Hur många gånger har jag inte försökt prata om något, prata ut för att något skulle bli bättre, och du har tystat ner mig med orden; "Jag vill inte höra.

Sluta spy ut dina anklagelser!"

Jag hade slutat tycka om sex, men i mina ensammaste perioder då Manne och jag knappt talade med varandra eller tog i varandra, kunde jag använda sex som bekräftelse.

Jag tror inte att det fick mig att känna mig älskad, men i vart fall att jag dög till något.

Jag tyckte inte att vi pratade med varandra. Jag tror att Manne ansåg att vi gjorde det. Genomgående var att när jag försökte framställa min egen upplevelse, kände sig Manne påhoppad och sa åt mig att sluta anklaga. Eller så gick han bara därifrån. Jag blev aldrig hörd och mina försök att bli det planades ut.

Jag slöt mig alltmer inom mig själv vilket han noterade.

Han kallade det att jag betedde mig fientligt mot honom.

Dagbok 1996:

Jag vill ju bara ha stöd. Inte ständigt höra hur elak och iskall jag är och hur illa jag gör dig. Jag vet inte vad du tänker på. Men även jag, känner fientlighet. När du säger att du inte vill höra. När du bara handlar efter eget tycke och smak, utan hänsyn till omgivningen. Ser du ner på mig, som det lilla vrak jag blivit, eftersom du aldrig är intresserad av vad jag känner?

Men jag var inte alltid i min känsla av nedtryckthet. Jag skrev av mig mycket och en del visade jag honom men inte allt, inte ens allt det där som jag direkt riktade till honom.

För det mesta blev han bara sur över att läsa det jag skrivit, men när jag var i mitt gamla starka jag så brydde jag mig inte om det.

Det var innan jag förstätt, att min självständighet ledde till psykisk barnmisshandel.

Brev till Manne 1996:

Du har fått mig tyst vid ett par tillfällen under dygnet, bl a inatt när du sa att jag inte skulle gnälla på ditt idiotuppförande. Då blev jag tyst, och du kanske tror att du vunnit en seger. Det är ganska ofta jag tystnar när du säger "såbär är det och det får du acceptera, och då kanske du tror att jag har "förstått".

Det är för att du inte är intresserad av att höra mina åsikter, som jag tiger. Tro för den sakens skull inte att jag har slutat att tycka. Det byggs upp. Men det är tydligen så du vill ha det. Du undrar varför jag tänker på tråkigheter på nätterna. Jag bara gör det. Och ibland är du inbegripen i tråkigheterna. Saker du sagt och gjort, som jag inte ska lägga mig i. Du ska veta att jag aldrig glömmet. Du ska veta att berget blir större. En dag, kanske det rasar över dig.

Du som bölar bara du får grus i håret.

Jonathan bad honom om något. Som vanligt tog han så god tid på sig att svara att man hann tro att han inte tänkte svara alls. Han lyfte inte blicken från sin tidning eller bad honom vänta, han bara helt struntade i honom. Det var andra gången den kvällen och jag drog en högljudd suck.

Han kastade en ogillande blick på mig och gick och lade sig på sängen. Tyckte inte om att jag hade en negativ åsikt om hans beteende. Jag gick till köket med Jonathan. Manne låg kvar ett tag, antagligen väntades på att jag skulle komma in och fråga vad det var med honom.

Men det gjorde jag inte.

Så jag hörde nycklar skramla i hallen, och dörren stängas.

Dagbok 1996:

Männen kan ju göra så. Jag har ju ansvaret för barnet, så jag kan inte sticka ut när jag får för mig att "visa vad jag tycker."

Ville han vara ensam? Javisst, varsågod – det är 15 minus ute. Hoppas du tog på dig ordentligt med kläder, min gubbe.

Hade jag råd, så skulle jag fan byta läs. Inte för att han inte är välkommen tillbaka. Bara för att visa vad jag tycker om hans hänsynslöshet mot mig och Jonathan. Han vet ännu inte att han är borta. Vad ska jag säga om han frågar. "Manne stack, jag vet inte vart?" Jonathan skulle säkert tro att det var honom han var sur på. Det kan det säkert vara med, att Manne tycker det är hans fel.

Det finns fotografier, som skulle kunna vara en fin familjebild. Manne och Jonathan sitter mittemot varandra vid trädgårdsbordet, som är uppdukad med kakor och saft. Solen skiner och allt verkar riktigt idylliskt.

Men minuter efter att bilden tagits, hände det.

Jonathan blev arg för något och sparkade till på bordsbenet. Saften vippades ut och som i reflex, hade Mannes ben farit ut mot Jonathans stol och sparkat omkull den. Jonathan for baklänges och gjorde sig lätt illa i benet, men grät inte utan blev rasande på Manne. Jag tyckte det var mycket bra att pojken hade stark självkänsla och inte tillät kränkningar. Men att jag tyckte hans raseri mot Manne var något mycket positivt, det sa jag inte högt. Tvärtom försökte jag lugna situationen och hindrade Jonathan från att hämnas på Manne genom att kasta en boll på honom. Saker fick inte bli värre.

Kanske var det första gången, som jag uppriktigt kände att:

”Nu får han för helvete skärpa sig”!

Men några månader senare hade jag förskönat händelsen för mig själv. I och med att mamma verkade avsky mig alltmer och jag såg allt mindre av mina vänner, blev Manne allt jag hade.

Dagbok 1996:

Jag vill inte bli avskydd av människor som en gång tyckte om mig, på grund av mammas sjukdom.

Vad har Manne gjort som inga andra föräldrar gör? Det jag själv har reagerat på, var när han råkade knuffa omkull Jonathans stol i trädgården. Men även han blev mycket skrämmd då, undrade vad han gjort, osv.

I och med mina allt oftare återkommande funderingar över hans beteende, så höll jag försvarstal för honom som förklaring och terapi för mig själv. Det var ganska lätt efter de enstaka gånger han erkänt sina fel och verkat uppriktigt ledsen. Om jag förstod honom, var det lättare att kämpa på.

Dagbok 1996:

Manne har en hel del att lära vad det gäller fostran och folkvett. Han skiljer sig från mängden, det nekar jag inte till.

Men en mera kärleksfull kille har jag aldrig träffat. När hans humör rusar iväg med honom, kan han ha dålig kontroll och uppföra sig barnsligt. Han är dominant som person, och skulle säkert vara det även mot mig om jag inte sa ifrån. En lydiga kvinna vill han inte ha, och det kommer han aldrig att få i mig. Det vet han.

Men mina tvivel finns där.

Månaderna gick och med tiden lärde jag mig sakta men glömde ofta, att Manne inte kunde kommunicera. Han var en mycket duktig retoriker och han kunde på ett näst intill övernaturligt sätt, förklara saker så man i alla fall nästan förstod hans handlande.

Men lyssnade, gjorde han däremot inte.

Dagbok 1996:

Samtidigt känner jag de skrämmande tvivlen. Skulle jag vara manipulerad? Indoktrinerad, hjärntvättad? Jag??

Socanmäld

En dag sa mamma att om jag inte kastade ut Manne, så skulle hon se till att han kommer här ifrån. När jag frågade hur sa hon, att det skulle jag få se. Det tog ganska lång tid, men till slut kom det – mamma socanmälde oss.

Jag fick ett brev hem där soc ville ha ett möte med mig.

Jag blev så rädd, så rädd.

Vad händer när man blir socanmäld? Socialen tar ens barn.

Mamma hade färdtjänst och jag fick åka med henne i taxin till Grannstaden där mötet skulle hållas. Under mötet satt jag mest tyst. Jag var mycket väl medveten om att det inte var någon idé att försöka försvara sig mot mamma. Heller.

Jag tror att jag till och med sa det då de frågade mig, att jag kan ingenting säga när mamma är med. Hon var redan så arg på mig och jag så arg på henne, så numera gjorde det uttalandet varken till eller från för vår relation. När vi kom ut sa hon någonting om att jag skulle vara tacksam som fick åka med henne i taxin.

Då gick jag hem.

Det var en mil.

Under utredningen blev jag gravid igen.

På första besöket på mödravården konstaterades svår blodbrist. Inte den sorten som de flesta gravida får, utan en anemi som gjorde att jag från fjärde månaden fick ta järninjektioner tre gånger i veckan. Efter varje injektion fick jag stanna kvar i tjugo minuter för observation. Sprutan fick jag intramuskulärt, det vill säga i övre delen av skinkan.

Den första sprutan stacks i ischiasnerven och jag kom naturligtvis att tro att det var såhär det var att få järninjektioner. Som en skräckfigur från en saga, gick jag två dagar hopkrupen av smärta med ena benet släpandes efter mig. Men följande injektioner gavs korrekt och jag andades ut. Resten av graviditeten hade jag en blåmärkesliknande smärta där de gav sprutan samt en konstant vedervärdig, metallisk smak i munnen. Mitt hb höjdes inte utan penplade mellan 70-80.

Tröttheten var obeskrivlig. Jag hade alltid sovit hårt, och nu när jag var graviditetsutmattad kunde jag vara fruktansvärt svårväckt. Min djupa sömn var något som Manne alltid haft svårt att acceptera.

Dagbok 1997:

Vaknade av att Jonathan grät igen. Manne sa att det är ett effektivt sätt att få upp mig på!

Jag arbetade fortfarande på turistbyrån och min chef var väldigt förstående. Jag kunde göra mycket av jobbet hemifrån, där jag rörde mig mellan datorn och sängen. Manne var inget stöd alls den här gången. Kanske var han rädd att det skulle gå fel igen, för han låtsades inte om graviditeten. Han tyckte det var roligt att vara med på ultraljud, men i övrigt var det jag och inte vi som väntade barn.

Men den gången jag ville smutta på likör, hejdade Manne mig genom att säga:

”Du söp ju ihjäl vår förra unge!”

Jag blev fullständigt paff. Den enda gång jag varit berusad var på Medeltidsfesten, då jag möjligen kunde ha varit alldeles i början på förra graviditeten. Skuldbeläggandet blev en kniv i hjärtat, men jag höll inte tyst den gången.

”Anklagar du mig för det?” utbrast jag. ”Anklagar du mig?!”

Manne kunde inte svara, utan såg för en gångs skull mycket skamsen ut. Jag tog det för en uppriktig reaktion av någon som förstod att han var en idiot, så jag nämnde det aldrig mer.

Mamma var naturligtvis inte heller något stöd. Tvärtom var hon inte glad alls åt det väntade barnet och jag undrade – eller kanske trodde – i hemlighet, att hon av hela sitt hjärta önskade att jag skulle få missfall den här gången också.

Utredarna från socialtjänsten hette Carola och Tanja. De hade samtal med Manne och mig och vi var med då de träffade Jonathan. De skickade oss med honom till ett besök på Barn- och ungdomspsykiatri, som de ansåg kunde göra en bättre bedömning på hans mående än de själva.

Utdrag ur "Familjens kontakt med BUP":

Deras bedömning är, som de ser det idag, att de inte kan se några symptom på att Jonathan mår dåligt eller på annat sätt skulle fara illa i den miljö eller i den konfliktsituation han lever i som är mellan hans mormor och Veronika och Manne.

Utdrag ur "Samtal med dagis":

Personal kunde inte se någon skillnad på Jonathans sätt att vara efter att Manne kommit in i familjen. Om det varit så att Jonathan av någon anledning skulle ha mått dåligt anser personalen att de skulle ha observerat det, efter att man känt Jonathan så länge. De såg endast en vag skillnad i Jonathans beteende vid hämtning. Han busade mer med mamma och verkade lyssna mer på Manne.

Utredningen gick långsamt och Jonathan slutade dagis och började sexårsverksamheten. Det innebar att soc talade med både dagis och skola och det hann bli nytt år innan alla referenter var hörda.

Carola och Tanja förklarade det med att de hade fall som var långt mer akuta. Det var väldigt lättande att höra, att de inte tyckte detta var särskilt allvarligt.

Dagbok 1997:

"Vi förstår ju att han inte mår dåligt hemma på något vis." Gud vet att det var underbart att höra.

Utdrag ur "Samtal med skolan":

Jonathan visar sällan glädje eller ledsamhet, han är väldigt neutral i sin framtoning. Vid ett tillfälle då han ritat sin familj hade han mumlat "Manne är dum."

Han hade berättat i skolan om den knäckta håven och att Manne hade haft en godispåse som han inte fått smaka ur. Jag förklarade att Jonathan slagit Manne med håven och att han köpt honom en ny. Gällande godispåsen berättade jag, att det kanske var den gången Jonathan var arg för att vi sa att han skulle äta upp maten innan han fick smaka godis.

Visst hade det funnits tillfällen då Manne ätit ur en påse och vägrat låta Jonathan smaka, inte minst om han varit sur på honom, eller på mig.

Men det såg jag som enstaka småsaker och fann ingen anledning att berätta för socialtjänsten. Jag var fortfarande rädd för soc, om än inte lika mycket som i början, och jag tog det säkra före det osäkra.

Skolan berättade på mötet att Jonathan var välskött och en i gänget. De beskrev honom som en lugn pojke, stabil och samlad och som aldrig visat några större känslouttryck. Jonathan hade sagt till skolpersonalen att han bara låtsas tycka om Manne. Jag förklarade det med att det var exakt mormors ord och att det antagligen var hon som sagt dem till honom. Det slog mig inte, att Jonathan kunde ha varit den som sagt orden till henne först.

När mötet var över blev jag och kvinnorna från socialtjänsten kvar utanför skolgården och pratade. Jag berättade att mamma påstått att jag är rädd för honom. De frågade om jag var det. Jag var bra på att dölja och förminska nu, även för mig själv, så jag sa att när det varit som värst med mamma, missfall och allt omkring och han mått verkligt dåligt, så hade jag försökt se till att hålla honom på gott humör.

De undrade vad som hände annars, och jag sa att han blev oerhört egoistisk. Jag tog upp exemplet när han dragit ur jacket medan jag satt och pratade med mamma, och när han ringt upp henne och sagt att hon skulle sluta lägga sig i våra liv. De förstod att det bara förvärrade saker för mig, men de hade även förståelse när jag sa att Manne "gjort vad han kunnat" i sin desperation.

Så sa jag att vi båda vuxit in i situationen, att vi båda hanterat det bättre nu.

Det var inte särskilt sant.

Dagbok 1997:

Båda sa att jag var beundransvärd som är så stark, men jag slog ut med armarna och frågade vad jag skulle göra istället.

Jag är lugnad. Men inte känns det bra att han i skolan går och säger att Manne är dum.

Utdrag ur ”Samtal med Veronika och Manne”:

Manne berättar att han inte har någon erfarenhet av egna barn och tycker själv att han inte alltid hanterar uppkomna situationer med Jonathan. Detta gör att det ibland uppstår konflikter mellan honom och Veronika när det gäller regler för Jonathan i uppfostringsituationer.

Veronika och Manne berättar om situationer som de vet att mormor tagit upp i sin anmälan. Bl.a att Manne vid ett tillfälle sparkat undan stolen som Jonathan satt på då han blev arg på honom.

Manne insåg att han tog i mer än vad som var nödvändigt och att det inte var hans mening att Jonathan skulle trilla av stolen.

Manne berättar vidare om att han vid något tillfälle stängt in Jonathan på hans rum och hållit för dörren. Under ca någon minut höll Manne för dörren.

Veronika tycker inte alltid att Mannes metoder är bra, som det här att stänga in Jonathan i hans rum även om det var en kort stund, men tycker att hon kan diskutera och säga vad hon tycker till Manne när sådant händer.

Carola och Tanja fick höra att om Jonathan berättade något för mormor kunde han få starka reaktioner, vilket i sin tur ledde till att han kunde brodera ut lite extra. Mormors reaktioner ledde i sin tur till att Jonathan trodde sig blivit väldigt felbehandlad när han inte blivit det. Det kunde till och med få honom att känna sig ledsen över saker som han annars inte alls skulle ha reagerat på.

Sockvinnorna verkade förstå våra förklaringar, som innebar att min mamma bara inbillade sig att Jonathan inte hade det bra.

Vi berättade även att hon kanske – sannolikt – hade uppfattningen att Manne hade stulit Jonathan och mig ifrån henne.

Utdrag ur utredningen:

Veronika och Manne är väl medvetna om konflikten som finns mellan dem och mormor. Efter en kort tid i förhållandet började mormor kritisera Manne, allt han gjorde med Jonathan var fel. Hon anklagade honom för att vara psykopat och att han hade hjärntvättat Veronika då hon ställde upp för Manne. Hon anklagade Veronika för att inte bry sig om sin son, utan lät Manne göra Jonathan illa.

Veronika mår dåligt av konflikten mellan Manne och mormor då hon hela tiden måste ”balansera” mellan dem. Dessutom känner hon sig kränkt som person och som en dålig mamma p.g.a. mormors agerande.

Veronika tror att det är svårt för hennes mamma att acceptera att hon nu har en egen familj.

Veronika och Manne tror inte att konflikten mellan dem och mormor påverkar Jonathan negativt.

Uttalande från mamma:

”Det är ju en jävla tur att ni fått soc på er, så ni har börjat köpa mat och kläder till pojken!”

Det låg ingen sanning i det påståendet heller.

Jonathan hade aldrig varit utan mat eller kläder men jag lånade allt oftare pengar av mamma till det. Manne hade börjat plugga på Komvux och han hade knappt aldrig jobbat.

Före det att vi träffats hade han arbetat några månader som städare och under förhållandet hade han haft ett vikariat på turistbyrån.

Hans studiebidrag var mycket lågt.

Innan Jonathan skulle träffa Carola och Tanja, hade jag ett samtal med honom.

Dagbok 1997:

Du frågade igen vad som skulle hända om du sa till dom att du inte har det bra. Jag sa att de nog skulle vilja veta mer. Och så undrade jag vad det är som inte är bra. ”Inget”, sa du. ”Jag bara undrade.”

Du frågade om de kan göra så att Manne ”åker bort”.

”Nej”, sa jag, ”det kan bara vi bestämma, ingen annan.

Fy så hon skrämmer upp dig för din pappa!! Stackars mormor. Jag menar det.

Hon tror ju hon har rätt.

Slutligen träffade soc Jonathan, som inte gav något oroande intryck. Han och Manne spelade schack medan de var hos oss.

Även om pojken knappt sa ett ord under deras besök, så uppfattade Carola och Tanja det som att de två hade ett bra samspel.

På kvällen småpratade Jonathan och jag när han skulle sova.

Jag frågade honom om han tyckte livet känns okej och om han trivdes här hemma.

”Det var bättre innan Manne bodde här”, sa pojken.

”Han brukar slå mig.”

Jonathan berättade vidare att han själv hade slagit Manne först, men Manne slog tillbaka ”mycket hårdare.”

Jag lyckades inte helt dölja min reaktion och Jonathan tillade:

”Fast jag tycker om Manne. Pyttelite. Jag vill att han ska bo här.”

När Manne kom hem frågade jag honom varligt om det pojken sagt. Han sa ”att Jonathan ljög och att det var jävligt synd om mormor lyckats hjärntvätta grabben till det.” Eller möjligen hade han helt felaktigt uppfattat någonting som att Manne slagit.

Jag köpte det.

Dagbok1997:

Om Manne har duttat tillbaka väldigt löst, så räcker det för att Jonathan ska bli vansinnigt kränkt.

Utdrag ur ”Bedömning”:

Undertecknade har ej kunnat få bekräftat från någon som har daglig kontakt med Jonathan att han skulle fara illa av att ha Manne som styvpappa. Däremot har det framkommit att relationen mellan mormor och Manne ej fungerar. Som det ser ut idag verkar det som om Jonathan klarar att hantera denna situation, vilket även bekräftas av BUP.

Vår tillit står till Veronika att hon inte skulle acceptera att Jonathan skulle fara illa i relationen till Manne, utan att hon på något sätt skulle agera.

Med anledning av vad som framkommit i ovanstående utredning bedömer undertecknade att utredningen kan avslutas utan åtgärd.

I tjänsten

Carola B & Tanja A

Det kändes fantastiskt.